

★ opprør

1-03

RV 30 år!

Opprør

Osterhausgata 27
0183 Oslo
Tel: 22 98 90 50
Fax: 22 98 90 55
Epost: oppror@rv.no

Redaktør

Johanne Bergkvist
johanne@rv.no

Ansvarlig redaktør

Torstein Dahle

Redaksjon dette nummer

Jacob Skjelberg -
jacob@okular.no
Eivind Rutle -
eivind@socialisme.no
Line Schou -
lineschou@hotmail.com

Design

www.okular.no

Layout

Johanne Bergkvist

Opplag

2000

Forside

Vidar Eriksen

Leder

Torstein Dahle

Kontaktinfo

Osterhausgaten 27
0183 Oslo
Tel: 22 98 90 50
Fax: 22 98 90 55
Epost: rv@rv.no

INNHold

side 3: Leder

side 4: 30 år som urokråke

RV jubilerer i år

side 8: Den milde kjempen

Portrett av Torstein Dahle

side 11: RVs nye ledelse

side 12: Sats på norsk industri

side 14: Ei framtid i mørk dress?

Poetisk profeti

side 16: Magre tider for burgerproletarene**side 18: Sagt opp fordi de var kvinner**

side 20: Ikke rør føden!

side 22: Sex og sånt

side 23: RV-ordfører på Nøtterøy?

side 24: Flere kan stemme RV i år

Listestilling og valgkamp

side 26: USAs blodige krigshistorie

side 28: Rein ryggmargsrefleks?

RVs forhold til de nye
bevegelsene

side 30: Fra selskapsdame til gledespike

side 31: Les ei bok

Neste nummer:

Valgkamp, hvordan kommuniserer RV sosialisme,

kriminaliser horekunden, pensjonsreformen og mye mer!

www.pdf-arkivet.no (2020)

Vi i RV husker godt!

DET SIER SEG SJØL at et revolusjonært parti som fyller 30 år, først og fremst ser framover, ikke bakover. Men det er ikke så dumt å ha 30 års erfaring. Og noe av det aller viktigste i et mediesamfunn, er å huske godt. Makthaverne pøser på med inntrykk som skal få oss til å glemme alt annet enn det de vil at vi skal tro på akkurat nå.

VI HUSKER GODT hva Carl I. Hagen har stått for opp gjennom årene. Hets mot enslige mødre, mot innvandrere, mot muslimer. Fremst i angrepene på velferdsstaten. I spissen for å kjøre markeds-kreftene inn over alt. Ideologisk leder og fremste støttespiller for Arbeiderpartiet da sykehusene i 2001 ble omgjort til bedriftsøkonomisk styrte helseforetak.

VI HUSKER GODT nok til å vite at Hagen ikke er blitt sosial eller arbeidervennlig. Han gjør det han mener er "lurt" for å komme til makt. Og straks han har kommet i posisjon, vil han foreta et nytt fasadeskift, prøve å knuse fagbevegelsen, rive i filler velferdsstaten, fremme rasisme, spille sva-

ke grupper ut mot hverandre. Vi har erfaring nok til å vite hva mannen vil. Vi vet at han behersker spillet med de falske fasader – spillet som innebærer at velgerne får noe helt annet enn de tror.

VI HUSKER GODT nok til å vite at AP også har en høyt oppdrevet teknikk i de falske fasaders spill. Når de nå legger seg noen grader mot venstre og f. eks. framtrer som om de er mot privatisering, så gjør de det fordi det er "lurt". Når kundekretsen skrumper inn, er det tid for å fikse litt på fasaden.

VI VET at bak fasaden finner vi fortsatt en Ja-til-EU-partiledelse som var hovedarkitekter for EØS-avtalen – det viktigste redskapet for markeds-kreftenes seierrike frammarsj i Norge de siste 10 årene. Blant resultatene finner vi en total rase-ring av distriktpolitikken og av alt som heter næringspolitikk. Vi husker APs "mesterstykke" fra 2001: Å overføre styringen av Statoil til aksjemarkedet – samtidig som LO-forbundene ble holdt passive eller aktivt medvirket!

VI VET hva slags parti SV vil danne regjering sammen med, og dermed vet vi også hva slags politikk SV da vil bli administrator for. Vi husker hvordan SPs Nei-dronning presset gjennom ødeleggende EØS-vilkår for kraftkrevende industri da hun var olje- og energiminister. Når folk med gode meninger kommer i regjering med ulver, vet vi hvordan det går, fordi de ikke bygger sin makt på folks aktive mobilisering nedenfra.

RV ARBEIDER FOR å mobilisere folk til å ta makta sjøl – både i de nære ting og i spørsmålet om hele samfunnsmakta. Vi manøvrerer ikke for å få styre kapitalismen. Vi prøver å overbevise folk om at de må styrte den. Vi mener at en annen verden er både mulig og nødvendig – en verden der folk styrer sjøl ut fra sine behov, ikke blir hersket med ut fra kapitalens behov.

RV har store oppgaver. Vi skal jobbe utrettelig videre for å løse dem!

Torstein Dahle, leder

Ord fra redaktøren

DU SITTER NÅ med medlemsbladet Opprør i helt ny drakt. RV trenger et skikkelig blad som medlemmene har et forhold til, leser, skriver til og sprer til nysgjerrige! Målet med Opprør er å vise RVs politikk og aktivitet for medlemmene. Opprør skal informere, engasjere og ta opp aktuelle debatter i partiet.

DET NYE OPPRØR blir lansert 28.mai – ikke overraskende på RVs 30-års dag som parti! Magasinet vil komme fire ganger i året. I dette nummeret har redaksjonen ønsket å feire RV, vise fram den nye ledelsen og lagt vekt på RVs faglig- og industripolitikk. Er arbeiderklassen død? Opprør ser nærmere på forfatterskapet til en annen 30-års jubilant, dikteren Bjørn Aamodt, i jakt på svar. Diktet IF på denne sida er en smakebit på hans lyrikk. Les også om valgkampen og blant annet RVs forhold til de nye bevegelsene.

KOM GJERNE MED innspill til redaksjonen om hva du ønsker at Opprør skal skrive om. Vi ønsker også bidrag i form av reportasjer, kronikker og ikke minst bilder fra RV-landet. Håper dere trives med omleggingen og bruker bladet!

Kameratslig hilsen
Johanne Bergkvist,
redaktør

IF

Hvis jeg fikk øye

På en engel. HVIS JEG VAR HELT SIKKER
på at jeg så en engel,

kunne ingenting hindre meg
i å gjøre det riktige. Nå bærer jeg frossenfisk,
og stabler opp i frysediskene

rundt omkring i byen. Ikke akkurat
mat for de mette, men unødig dyr,
og avhengig

av at elektrisitetsfolkene ikke streiker.
Og det er det reneste vanvidd
at dette lille frosne stykket

av en blå jordklode, på drift
i Melkeveien,
er stemplet a/s.

Bjørn Aamodt
(Fra diktsamlinga Stå
utgitt 1973 på Gyldendal Norsk Forlag)

30 år som uokråke

28. mai feirer RV 30-årsdag. Den vitale tredve-åringen gyver løs på valgkampen med Oslo LO i ryggen og truer med å kapre ordføreren i det knallblå Nøtterøy.

> TEKST: JOHANNE BERGKVIST, FRA HEFTET «DETTE ER RV»

Rød Valgallianse startet beskjedent som valgfront for AKP (ml) i 1973. Vi forteller historien om årene fram til sjølstendig parti og spør medlemmer om hvor veien bør gå videre.

I 1973 ble Arbeidernes Kommunistparti Parti (marxist-leninistene) nektet å delta i Sosialistisk Valgforbund, og kommunaldepartementet ville ikke godkjenne AKP(ml) som partinavn. RV ble derfor opprettet og kontrollert av AKP(ml), men var allikevel fra starten noe annet enn AKP(ml). Mange av de som sto på RVs valglistor og deltok i valgkampgrupper og valgkampløp var ikke medlemmer av AKP(ml). Men RV var kun en valgfront, AKP(ml) drev

all regulær partivirkosmhet og lederen ble automatisk leder for RV. Fram til 1979 ble RVs sentrale ledelse og lokalgrupper bare opprettet i forbindelse med valgkamper. Når valget var over, ble ledelsen og gruppene nedlagt, også etter at RV ble valgt inn i fire kommunestyre i 1975. De fire første kommunene RVere ble valgt inn var Tromsø, Oslo, Trondheim og Odda.

Fastere organisering

Den store framgangen for RV ved valget i 1979 førte til et større behov for lokal organisering rundt kommune- og fylkestingsrepresentantene. I kommunestyrene og fylkestingene behandlet RV-representantene alle mulige spørs-

mål og måtte diskutere dem med andre i RV. Et parti som la hovedvekten på den utenomparlamentariske kampen, fikk også behov for å vise at partiet markerte seg på dette området og ikke overlot det til AKP(ml). Mange aktive i RV - både AKPere og personer som ikke var med i AKP(ml) - ønsket egen RV-organisering mange steder. Det var også en del RVere, både i og utenfor AKP(ml), som ønsket et klarere skille mellom de to organisasjonene og egen medlemsorganisering i RV.

I 1979 ble det for første gang i RVs historie valgt en landsledelse som skulle fungere mellom valgene. Denne besto av samtlige kommunestyrerepresentanter for RV. Da ble det også for første gang valgt en leder for RV; Hilde Haugsgjerd. Fram til da hadde det vært AKPs leder som også var RVs leder. Det ble dannet flere permanente RV-grupper. Men de fleste stedene RV har stilt kommunevalglistor var det fungerende grupper bare i forbindelse med valgkampene helt fram til 1990-tallet.

VEPS FOR RV: Bilde fra Klassekampens arkiv

På landsmøtet i 1991 strøk RV alle formuleringene i vedtektene som omhandlet forholdet til AKP

Ytre og indre forhold driver fram endringer

En viktig forandring i RV skjedde ved landsmøtet i 1987. Fram til da hadde AKP(ml) egne rettigheter i RV, som retten til å peke ut en representant til landsstyret, en representant til lokale styrer. Grupper og lister skulle godkjennes ikke bare av RV, men også av AKP(ml), og landsstyret skulle velges av RVs landsmøte "i samråd med AKP (m-l)". På landsmøtet i 1987 ble helt nye vedtekter vedtatt, og alle AKPs rettigheter i RV, utover eiendomsretten til navnet, og det som direkte fulgte av det, ble fjernet.

I perioden 1989-91 var det store diskusjoner med mye uenighet i AKP og RV om framtida til den revolusjonære bevegelsen. Hovedårsakene til diskusjonene var å finne i organisasjonene selv og problemene de sto oppe i. Men det er liten tvil om at både de militæres knusing av demonstrasjonene på Den himmelske freds plass i Peking og Berlinmurens fall spilte en stor rolle. Selv om det var flere år siden AKP og RV hadde hyllet Kina som sosialistisk foregangsland, og partiene aldri hadde støttet verken Sovjetunionen, de østeuropeiske statene eller forsvart Berlinmuren, slo hendelsene inn i de interne diskusjonene, spesielt i AKP. Var det mulig å kalle seg kommunist len-

fakta

PARTILEDERE I RV

1973-75	Sigurd Allern (også leder i AKP(ml))
1975-79	Pål Steigan (også leder i AKP(ml))
1979-81	Hilde Haugsgjerd
1981-83	Finn Sjøe
1983-87	Jahn Arne Olsen
1987-95	Aksel Nærstad
1995-97	Jørn Magdahl
1997-03	Aslak Sira Myhre
2003-	Torstein Dahle

LES MER RV-HISTORIE I:

MED FOLK MOT MAKTA – 20 år med RV i kommunestyre og fylkesting og to år på Stortinget. Aksel Nærstad (red.)

LIVET BAK MURENE. Erling Folkvord (red.)
RØDT! På barrikadene for AKP og RV. Erling Folkvord.

BØRSEN STENGT: Magnhild Folkvord og RV-leder Jahn Arne Olsen murer igjen Oslo Børs 1983. Bilde fra Klassekampens arkiv.

ger? Var det riktig med et kommunistisk parti?

Diskusjonene i AKP fikk stor betydning også for RV. AKP vedtok på sitt landsmøte høsten 1990 å fortsette som et kommunistisk parti, men gikk samtidig inn for at RV skulle være et sjølstendig parti uten noen formell tilknytning til AKP.

Et sjølstendig parti

Fra 1987 ble det arbeidet systematisk for å bygge opp medlemsgrupper i RV, men deltakelsen i "Fylkeslistene for miljø og solidaritet" i 1989, og de store diskusjonene og uenigheten i AKP, gjorde at det var en midlertidig tilba-

kegang i antall grupper. Fra sommeren 1990 skjøt arbeidet med å danne lokalgrupper fart igjen. Da vokste organisasjonen og kravet om sjølstendighet som parti fikk økt tilslutning. På landsmøtet i 1991 strøk RV alle formuleringene i vedtektene som omhandlet forholdet til AKP. Det ble vedtatt at RV skulle være et parti med helt normale medlemsforhold. Fram til dette landsmøtet var det ingen vedtektsfestet bestemmelse om medlemskontingent eller medlemsregistrering i RV, og delegatvalg til landsmøtene hadde skjedd på bakgrunn av stemmetall og ikke médlemstall helt fram til landsmøtet i 1991. Men først på landsmøtet

PÅ STORTINGET: Erling Folkvord fremmet en rekke saker i perioden på Stortinget.

i 1993 ble formuleringene i vedtektene om at partiets virksomhet skal konsentreres rundt valgkamp og "politisk arbeid i tilknytning til parlamentariske organer" fjernet. Nå skulle RV "drive politisk arbeid på grunnlag av RVs program".

RV inn på Stortinget!

"Stem inn en opprører" var slagordet da Erling Folkvord ble valgt til Stortinget i 1993. Det ble vist til arbeidet som var gjort i Oslo bystyre og at RV ville føre både standpunkter og, ikke minst, måten å arbeide på videre inn på Stortinget. Vararepresentanter for Erling Folkvord var Mai Gythfeldt og Athar Ali, som ble den første innvandreren som har snakket fra talerstolen på Stortinget. På Stortinget fikk RV markert at det går an å sette ut i livet det slagordet vi ble valgt inn med: "Med folk mot makta". RV ble synlig for veldig mange og brukte sine ressurser på å ta opp små og store saker for folk. Kamp mot EØS-avtalen, krav om anerkjennelse av taterne som en etnisk minoritet og mot innstramning i sosialhjelpslova var sentrale saker.

Og ut igjen...

Ved Sttingsvalget i 1997 falt RV ut igjen fra Stortinget. Valgresultatet i 1997 var et paradoks. Gjennom hele valgkampen profilerte RV seg godt. De viktigste listetoppene fra RV var leder Aslak Sira Myhre, nestleder Charlotte Kristiansen som stilte på første plass i Troms, økonomen Torstein Dahle fra Bergen som stilte på førsteplass i Hordaland, Jon Michelet på førsteplass i Østfold og Astrid Holm, mangeårig bystyreprerentant for RV i Trondheim, på førsteplass i Sør-Trøndelag. RV gjorde en god innsats på valgsendingene og drev en synlig valgkamp lokalt. Valgresultatet var det beste vi har fått, nærmere 44.000 stemmer og 1.7%. Men vi mistet mandatet fra Oslo med bare 600 stemmer. For å komme inn trengte RV 4.1% og fikk 4%!

Uttestengt fra NRK

Sttingsvalget 2001 var en nedtur for RV. Forventningene var store og gallupene viste håp for 1 til 2 RV-representanter inn på Stortinget. Men verken Aslak Sira Myhre fra Oslo eller Torstein Dahle fra Hordaland kom inn. Oppslutningen ved kommunevalget to år før holdt ikke til et rikstvalg. Særlig var utestengingen fra NRK dødsstøtet for RV. I kommune- og fylkesvalgkamp har RV betraktelig bedre oppslutning enn ved Sttingsvalg og mange flere bein å stå på. En av de store utfordringer for framtida blir å kjempe om plassen som riksparti. Med den nye given og vitaliten som finnes i RV skal vi få til det!

DET STØRSTE ØYEBLIKKET....

Jeg blei født den 28. mai 1973. Mange i familien Sira og Myhre gleda seg helt sikkert, og skal man tro min mor var det et av de største øyeblikkene i moderne norsk historie. Nå skal man heldigvis ikke tro sin mor i slikt, men det skjedde noe viktig den dagen også. For mens jeg skreik mine første misfornøyde vræl mot verden, så samla flere hundre av landets mest overvåka seg for å starte RV. Den gangen var det kanskje ikke viktig, det store het AKP, mens RV mer var en dyd av nødvendighet, men takka faen for at de samla seg den dagen jeg lå der og skreik.

I løpet av 30 år har RV bare vokst seg viktigere, mens resten av søttitallets mange politiske oppfinnelser har dødd hen. Første gang jeg blei intervjuet av ei avis var jeg en av de fem på gata som blei spurt om hva jeg ville stemme. RV svarte Aslak femten år, at jeg ikke hadde stemmerett før om et og et halvt valg nevnte jeg ikke, det er det eneste partiet som har litt systemkritikk igjen. Det kan du lese på baksida av Rogalands Avis en gang i august 1989, men det er ikke utdatert. RV er det eneste partiet som utfordrer det bedritne systemet vi og resten av verden lever under. Hvis man ikke regner SVs protokolltilførselspolitikk som utfordrende, og det skal du langt inn i Frp for å finne noen som syns. RV er det eneste renseapparatet som finnes i den politiske luften i Norge, uten den tror jeg lett vi hadde blitt kvalt.

Aslak Sira Myhre

JUBILANT: Aslak Sira Myhre fyller år med RV.

«For å overleve som et parti må vi tørre å stille kritiske spørsmål til egen politikk og praksis»

– Astri Holm

I 30 år har RVere over hele landet vært engasjerte aktivister, tillitsvalgte, kommunerepresentanter og politiske vaktbikkjer. Opprør har spurt 3 av RVs medlemmer om hva RV har betydd og hvor veien bør gå videre.

> TEKST: JOHANNE BERGKVIST

1. Hva har RV betydd disse 30 åra?
2. Hvorfor er du med i RV i dag?
3. Hva slags RV ser du for deg om 10 år?

TORIL SJURSEN

Listetopp for den nye RV-lista i Lillesand

1. Jeg har alltid stemt RV, men aldri vært medlem før. Var meget politisk aktiv for en del år tilbake, men pga bl.a. familiesituasjon har det lagt på hyl-la en stund. Dessuten har det ikke vært noe aktivt miljø her i Lillesand.
2. Både pga høyredreining i politiske beslutninger, privatisering, nedbygging av offentlige velferdsordninger og ikke minst den internasjonale situasjonen, er det grunn til å komme på banen igjen.
3. Om 10 år? Jeg vet ikke, men kanskje vi får et aktivt RV miljø også her i det "idylliske" Lillesand.

ASTRI HOLM

Mangeårig kommunestyrerep. fra Trondheim

1. For meg personlig har det betydd å jobbe sammen med mange flinke og engasjerte folk. Det har vært veldig lærerikt. RV har vært dessuten vært et viktig korrektiv i det norske samfunnet, som har stilt andre spørsmål enn de som har makta. Vi har greid å synes i det offentlige rommet til tross for at vi har vært små og møtt mye motgang.

2. Fordi det er et sjølstendig parti som stiller andre spørsmål der de andre blir ansvarlige. RV har også en politisk praksis som bringer folks engasjement inn i parlamentriske organer.

FOR SOSIALISTISK FOLKESTYRE: Astri Holm

3. Å drive et parti er en stor oppgave; vi trenger derfor flere medlemmer, ikke minst ungdom. RV må i praksis bli et parti med et indre liv, og mange spennende diskusjoner. For å overleve som et parti i framtida må vi også tørre å stille kritiske spørsmål til egen politikk og praksis. Vi må dessuten bli klarere på teoretiske spørsmål. Jeg vil ha demokratisk sosialisme, som har folkestyre som grunnlag.

SIGRID STAURSET

Nestleder i RV

1. RV har betydd at vanlige folk i Norge har hatt større sjanse til å påvirke makta og vite hva som skjer bak lukkede dører i lokale styre og storting. RV har gitt radikale mennesker en samla stemme som ikke er redd for å tale makta midt i mot. Ikke minst har RV vært eit viktig tyngdepunkt til venstre, vi har vært med på å dra pendelen mer mot oss: vist at det FINNES et alternativ til hvordan vi gjør ting i dag.

2. Jeg er med i RV av to grunner: for det første på grunn av det utrolig viktige arbeidet mange RVere gjør landet rundt, for det andre på grunn av det enorme potensialet vi har i hva RV kan BLI. Jeg ble kjent med RV gjennom Rød Ungdom, og for meg er RV det eneste partiet som jeg tror kan greie å kombinere god revolusjonær organisering og tru på demokratisk sosialisme med større oppslutning.

3. Om ti år har vi vunnet burgerproletariatet og sjukepleierne over på vår side og er større enn Frp. Men vi er fortsatt forferdelig glade i lange diskusjoner på epostlister som ingen andre skjønner poenget med.

«Det finnes et alternativ»

– Sigrid Staurset

POPULÆR: Torstein Dahle blant aksjonister mot sentralisering av eldremiddager i Bergen.

Foto: Brekke/Bergens Tidende

Den milde kjempen

Egentlig ville han bli skipsreder eller aksjemegler. 40 år seinere er han valgt til leder i partiet som skal oppheve den private eiendomsretten til både cruiseskip og aksjer.

> TEKST: LINE SCHOU

Torstein Dahle kommer småløpende inn i kafeen, enda høyere enn jeg kunne huske, med frakken flagrende bak seg. Det blir mange avtaler på den ferske RV-ledern. – Det går helt fint å spise og snakke samtidig, forsikrer Torstein, mens han haster tilbake til bordet etter å ha hentet en tallerken med Kaffistovas kjøttkaker. Det er ennå en stund til flyet til Bergen.

Ja-sida har varslet ny EU-kamp, og knappe tre uker etter at han ble valgt til leder går USA og Storbritannia til angrep på Irak. – Dette er litt av et tidspunkt å bli RV-leder på?

– Ja, det er spennede ... og litt skummelt, sier Torstein. Han ler litt, men blir fort alvorlig igjen.

– Behovet for RV vil være større i tida framover enn det noensinne har vært. Vi har store utfordringer, men også enorme muligheter. Mye avhenger av oss, både i EU-kampen og i krigsmotstanden, fortsetter han.

Torstein skryter ofte og gjerne av andre RVere, og deler ut mye mer ros enn kritikk. Han gir et klart inntrykk av å være god og snill – og skikkelig. Jeg husker ikke hvem som sa det først, men sitatet om at sosialisme begynner med kjærlighet til mennesket, ser ut til å passe godt på Torstein Dahle.

Vil utfordre SV

Den nyvalgte lederen mener vi står overfor et vannskille når det gjelder å få fram forskjellen på RV og SV. Han vil utfordre SV politisk i stør-

re grad enn det som er blitt gjort tidligere.

– Det er store demonstrasjoner mot krig, og motstanden mot krigen vil sannsynligvis bare bli sterkere. Jeg er glad for at SV har landet på riktig standpunkt denne gangen, men det var faktisk ingen selvfølge. Vi vet ikke hvor de lander i neste krig, mener han.

Og Torstein er overbevist om at det blir flere kriger, dette har nemlig «vi i RV» en helhetlig analyse av. Torstein blir ivrig og gestikulerer med gaffelen, vi nærmer oss det som i hans øyne er spesielt for RV.

– Det går en linje fra krigen i Jugoslavia til krigen mot Afghanistan til dagens krig i Irak. Å godta bombingene av Jugoslavia var å gi USA lillefingeren. SV og Sp vingler i forhold til dette, og bestemmer seg ofte taktisk etter opinionen.

«Behovet for RV vil være større i tida framover enn det noensinne har vært»

— Torstein Da hle

Det er bare vi i RV som har en konsekvent linje som antikrigsparti.

Torstein rynker pannen og puster dypt inn før han begynner å fortelle om det han tenkte da krigen med ett var virkelig. Den ellers så milde og rolige stemmen blir sint. – En del har ikke tatt inn over seg hva krig egentlig er. Folk skal dø og bli såret for at noen helsikes drittsekker skal berike seg selv enda mer. Han ser opprørt ut, før han blir rolig igjen og forklarer: – Ja, det velter opp en del aggresjon, når jeg ser menneskers liv bli ødelagt på en slik måte.

Oppvekst med Gerhardsen

Medlem i SUF siden 1966, medlem i AKP i et par tiår, og medlem i RV siden starten, engasjert i en lang rekke politiske saker og medlem i Bergen bystyre i 16 år. Og han kom nesten inn på Stortinget for RV fra Hordaland i 2001. Men hva har gjort Torstein til Torstein?

Torstein er oppvokst på Oslo øst, på Lambertseter, den første nye drabantbyen som ble bygd for å avhjelpe bolig mangelen etter krigen. 1950-tallets Lambertseter var en sosialdemokratisk drøm. Her skulle vanlige folk få nye leiligheter med vannklosett og moderne kjøkken. Lambertseters lavblokker var omgitt av grønne fellesarealer med furutrær og blomsterbed. Torstein vokste opp i en trygg atmosfære av dugnadsånd, framtidstro og beundring for landsfader Gerhardsen.

– Både far og de fleste av vennene hans var ivrige Arbeiderparti-menn. Ap dominerte totalt på Lambertseter, forklarer han.

Torsteins mor var forut for sin tid ved å være yrkesaktiv som parktante. – Jeg hadde det godt og trygt på alle måter, men det hadde jo ikke alle på Lambertseter. Fordi far var poli-

timann og vi hadde telefon, kom ofte folk med problemer hjem til oss. For eksempel var det enkelte av damene i blokka som opplevde at mannen kom full hjem hver lønnsdag. Det viste meg en litt annen verden, forteller han.

Torsteins politiske engasjement begynte likevel underlig nok i Unge Høyre. – Ja, hmm, det var vel mest et slags opprør det. Ap dominerte jo så totalt, og da var det liksom ikke andre alternativer, ler han litt brydd.

Men han hadde også en drøm om å bli skipsreder. – Vi leste Norges handels- og sjøfartstidene, og jeg og faren min var ofte nede på havna og så på båtene. Jeg drømte selvsagt om å eie mitt eget skip, smiler Torstein.

Kastet slippet

Det var planen da han iført blazer og slips begynte på Handelshøyskolen i Bergen i 1966, å bli skipsreder eller aksjemegler. – Vi hadde ikke penger i familien eller noe sånt, så jeg skjønner ikke helt hvor jeg fikk det fra, men de ideene varte jo ikke så lenge, smiler han.

Gjennom en venn på Handelshøyskolen kom Torstein snart i kontakt med SUF. – Det var en dramatisk utvikling på handelshøyskolen i de fire årene jeg gikk der, en veldig radikaliserings, blazerne ble kastet til fordel for cordfløyel og langt hår. Høydepunktet i Handelshøyskolens Studentforenings historie var utvilsomt i 1970, da det ble vedtatt å bevilge 1000 kroner til de streikende arbeiderne i Kiruna – og det var jo en ulovlig streik, minnes Torstein fornøyd.

Møtet med ml-bevegelsen var avgjørende for Torstein. Her var det, slik han opplevde det, seriøs jobbing med alle de viktige spørsmålene i samfunnet. Han blir ivrig når han forteller om

støtte til arbeidere i streik og aksjoner for internasjonal solidaritet.

Gufs ovenfra

– Men du proletaristerte deg ikke? – Jeg gjorde noen spede forsøk, men det var faktisk ikke helt lett for en siviløkonom å bli tatt på alvor med en slik søknad.

Torstein synes det er blitt vel mye søkelys mot anger og skrekkehistorier om ml-bevegelsen på 1970-tallet. – Jeg opplevde ikke press, for eksempel til proletarisering. Det verste jeg noen gang opplevde var den berømte fråsegna om homofili i 1974, som fordømte homofili som sykkelig og borgerlig. Den kom som et isgufs ovenfra. Jeg hadde til da opplevd veldig mye støtte som åpen homofil i bevegelsen.

– Så vedtaket var kanskje et tegn på for sterk sentralisering? – Helt opplagt, det var også et uttrykk for en veldig sterk dogmatisme. Å forsøke å begrunne et sånt standpunkt med marxisme er fullstendig fjollete, fnyser Torstein. Han mener bestemt at det ikke var kynisme i forhold til menneskeliv som gjorde at SUF (ml) og AKP forsvarte Stalin så lenge som de gjorde.

Velbegrunnet mistillit

– Vi opplevde så mye anti-kommunisme at vi gikk for langt den andre veien. Vi slukte alt for ukritisk den offisielle versjonen fra Stalintiden og vi la alt for stor vekt på vurderingene til Kinas Kommunistiske Parti. Vi var naive, men vi hadde også en velbegrunnet mistillit til borgerlige medier, som drev hets mot revolusjonær ungdom. Mediene hadde jo skrevet ting vi visste ikke var sant om oss, så hvorfor skulle vi stole på dem?

OPTIMIST: Torstein Dahle har tro på framtida. Foto Janne Lindgren, Klassekampen

– Hvor mye marxist-leninist er du i dag? – Jeg er blitt veldig skeptisk til –ist begreper. Det opphøyer én persons innsats ut av alle proposjoner. Men jeg ville nok ha svart ja på spørsmålet om jeg var marxist. Lenin gjorde feil på veldig viktige områder, men han satte jo ting ut i livet mye mer enn Marx gjorde. Det er viktig å lære av fortida, så vi ikke gjør de samme feilene om igjen, men verden er utrolig forskjellig i dag, vi kan ikke ta utgangspunkt i fortida hele tida, fortsetter Torstein.

Han var ikke så glad for å få Stalin-debatten opp igjen i RV. – Vi må bli ferdige med ham en gang. Og ha Stalin-debattene til stadighet får det jo til å se ut som om han fortsatt er en viktig person for oss. Sånn sett oppnår de som tar opp debatten kanskje det motsatte av det de ønsker, sier Torstein.

– Men hva om ulike syn på figurer i fortida henger sammen med ulike syn på framtida, på

den sosialismen vi vil oppnå?

– Samfunnet må i alt vesentlig styres ned-enfra, det er det som er den store utfordringen.

Dersom dyrkingen av store menn i fortida står i veien for å se det slik hos enkelte RV-medlemmer, kan det være debatter vi må ta, det er klart, sier Torstein tenksomt.

– Men vi kan ikke gå gjennom alle koryfeer i fortida og vurdere nøyaktig hvor mye som var riktig og galt av det de gjorde og ha en partilinje på det, det ville være absurd, fortsetter han.

– Hvordan ser du på forholdet mellom AKP og RV i dag?

– RV skal være åpent for alle som støtter RVs grunnlag, uavhengig av om de er med i andre organisasjoner. Men vi må utvikle gode relasjoner sånn at vi trekker i samme retning. Samtidig må vi også fjerne grunnlaget for oppfatningene om at det fins en butikk i butikken.

Skviset fra tv

Torstein har fortsatt et anstrengt forhold til en del av de borgerlige mediene. – NRK er egentlig i en særklasse. De har optrådt svært kritikkverdig. At vi ble skviset ut av sendeskjemaet i valgkampen for to år kan ha vært avgjørende i forhold til at vi ikke kom inn på Stortinget, og NRK visste godt at det kunne være utslagsgivende, sier Torstein.

Han fikk 3,7 prosent av stemmene i Hordaland i 2001. Hadde han fått 4,4 prosent, så hadde vi antakelig gjort dette intervjuet på Torsteins kontor på Stortinget. Flere meningsmålinger, både før og etter valget, har gitt ham oppslutning nok til å komme inn, men på valgdagen holdt det ikke. – Neste gang går det. Det er bare et tidsspørsmål før RV er på tinget igjen, sier han overbevisende.

Torstein er svært optimistisk når det gjelder RVs framtid. Og av de mange lovordene han deler ut, er det ungdommen som får mest.

– Landsmøtet var veldig bra, og det var så mange dyktige ungdommer der, som vil gjøre en politisk innsats for RV. Vi har valgt en ung ledelse, ja, bortsett fra meg selv da, og jeg tror dette kommer til å gå veldig bra, sier Torstein entusiastisk. – RU har gjort en svært viktig politisk innsats. Det gir godt håp for framtida vår.

Svikefulle nei-dronninger

Ved siden av motstanden mot USAs krigføring rundt i verden, vil EU-saken være høyt prioritert for Torstein. Når han snakker om EU, får han en litt bekymret fure i pannen.

– EU-kampen må ikke knyttes for nært opp til partiene, begge de to andre såkalte nei-partiene bidrar til å vanne ut EU-motstanden. Mye vil være avhengig av den innsatsen RV gjør selv og den innsatsen RVere gjør i Nei til EU, åpner Torstein.

– Torstein Dahle: Han forklarer hvorfor ingen av de to «nei-dronningene» er 100 prosent til å stole på. Senterpartiet og Lahnstein har iverksatt EØS-avtalen med alt for stor

« At EU skal bidra til å tøyte internasjonale kapitalinteresser og USA som supermakt er noe gedigent sludder»

entusiasme, mener Torstein. Det hjelper ikke så mye om Norge ikke er medlem av EU når vi får akkurat den samme politikken inn bakdøra gjennom tilslutningsavtaler. Men den som har irritert ham aller mest i EU-saken i det siste er Kristin Halvorsen. Når han snakker om SVs EU-linje, får Torstein farge i kinnene og må skyve kaffekoppen lenger inn på bordet, så ikke de oppgitt armbevegelsene skal være en fare for den.

– Halvorsens linje med å gjøre det helt greit for sosialister og SVere å være for EU, bidrar til å legitimere et ja-standpunkt. Det sosialistiske ja'et er utrolig naivt. At EU skal bidra til å tøyne internasjonale kapitalinteresser og USA som supermakt er noe gedigent sludder, sier Torstein med ettertrykk.

Han fortsetter videre med å snakke om hvordan britiske Blair og spanske Aznar er USAs fremste heiajeng og støttespillere i Irak-krigen, og hvordan EU er laget av og for den europeiske storkapitalen. EU gjør akkurat det samme regionalt som WTO gjør globalt. W EU er konstruert for å bli en europeisk versjon av USA - de er to alen av samme stykke.

Ikke partipolitisk spindelnev

– RV må også ha sine egne analyser i kampen mot EU, og drive sitt eget EU-arbeid, samtidig med at vi mobiliserer til Nei til EU, konkluderer han. Og en av de tingene RV kan lage bra analyser av, er den norske elitens samspill med de internasjonale kapitalinteressene:

– Kapitalen, både den norske og internasjonalt, trenger nye markeder og vekst. De ekspanderer blant annet ved å rive ned distriktsbosettingen og velferdsordningene vi har her i landet. Norske politikere har frivillig gått med på å få et press for en slik utvikling fra EU, ved å inngå EØS og andre tilslutningsavtaler. Ofte hører en jo norske politikere som sier at de er tvunget til å gjøre slik eller sånn på grunn av EØS eller andre avtaler med EU, men så er det slett ikke sant. De skylder på EØS som et påskudd ovenfor velgerne, sier Torstein indignert.

Kaffekoppen er tom og tida vår er snart ute, men Torstein må bare få sagt før vi avslutter at RV har kolossale menneskelige ressurser, og om vi får mobilisert dem, så vinner vi neste EU-kamp også.

– Har RV hatt en tendens til å være for usynlige med sin egen politikk i for eksempel EU- og antikrigsarbeid, siden vi ofte ikke tjener så mye i velgere på den innsatsen vi gjør?

RVere kan kanskje være for lojale og selvutslettende av og til. Det er bra å møte folk med respekt, ikke partipolitisk spindelnev, men litt mer markering av RVs særpreg framover er nok viktig, avslutter Torstein

Dahles drømmelag

Etter at han ble ny RV-leder har Torstein Dahle (56) fått mye oppmerksomhet. Men den ferske lederen har også fått med seg et sterkt lag til å hjelpe til å dra lasset.

I MOTSETNING til tidligere er de fleste i ledelsen kvinner – og unge. I det nye AU er faktisk seks av ni unge jenter, de utgjør dermed to tredjedeler av ledelsen. En aldri så liten revolusjon. Alle seks er opptatt av kvinnepolitikk, og de fleste har vært aktivister i kvinneorganisasjoner eller hatt kvinnepolitikk som oppgave i RV eller Rød Ungdom.

Blant de seks unge jentene er begge nestlederne: Marte Mjøs Persen (28) og Sigrid Staurset (22). Marte er innfødt bergenser og har lenge vært en sentral del av det sterke jentekollektivet i Bergen RV, hun er også en markert kvinneaktivist. Sigrid er fra Molde og har mange års erfaring fra Rød Ungdom, blant annet i ledelsen. Også de to sentrale postene som partisekretær og Opprør-redaktør er unge jenter. Ann-Mari Volden (27) fra Tolga i Østerdalen er ny partisekretær. Ann-Mari er nettopp ferdig med hovedoppgaven i sosiologi og er spesialisert på kjønn. Den nye Opprør-redaktøren heter Johanne Bergkvist (26) og er opprinnelig fra Skien. Hun har lang fartstid i Rød Ungdom bak seg, der hun blant annet var økonomiansvarlig.

DE TO ANDRE unge jentene i AU er Stine Akre (30) og Elise Malde (32). Stine er opprinnelig fra Trysil, men har i mange år vært organisasjonssekretær i Hordaland RV. Elise er opprinnelig fra Stavanger og har lang erfaring fra Kvinnefronten. Hun er nylig ferdig med hovedoppgaven sin i statsvitenskap.

Selv om de fleste av de seks unge jentene er, heller har vært, studenter, har de også skaffet seg solid erfaring med hele spekteret av underbetalte kvinnejobber i service- og omsorgssektoren. De har jobbet i butikk, hotell og restaurant, på sykehjem, på bakeri og med renhold.

RESTEN AV AU består av kasserer Finn-Olav Rolijordet, tidligere partisekretær gjennom åtte år, Kari Celius, som er ansvarlig for kontakt med Oslo, og Lars Akerhaug (21) som er internasjonalt ansvarlig.

Nytt er det også at ledelsen er delt mellom Oslo og Bergen. Slik måtte det bli når Bergens-patrioten Dahle og hans nærmeste støttespillere ikke ville forlate vestlandshovedstaden. I Bergen sitter Torstein Dahle, Marte Mjøs Persen og Stine Akre. På Oslo-kontoret finner du Ann-Mari Volden, Johanne Bergkvist, Sigrid Staurset og Finn-Olav Rolijordet.

Sammen har disse ni ansvaret for å sette ut i live handlings- og strategidokumentene som ble vedtatt på landsmøtet. De skal altså gi seg i kast med å møte den nyliberalistiske offensiven, avsløre og bekjempe imperialismen og få til en kvinnepolitisk satsing.

Line Schou, Oslo RV

LEDERTRIOEN: F.v Marte Mjøs Persen, Torstein Dahle og Sigrid Staurset. Foto: Jacob Skjelberg

Sats på norsk industri!

Det finnes penger og ressurser i Norge til å satse på industri, men på grunn av diktater gjennom EØS-avtalen får vi ikke lov.

> TEKST: ELISE MALDE (AU I RV), FOTO: ROGER HARDY

Kampen for industrien må derfor forenes med en kamp mot EØS-avtalen, EU-medlemskap og Verdens handelsorganisasjon. Dette er et av 14 punkter for en helhetlig industripolitikk som RV vedtok på landsmøtet i mars 2003. Målet med dokumentet er å stake ut en helhetlig politikk som et ledd i en motoffensiv for å ta vare på og utvikle norske industriarbeidsplasser.

Nok energi

Norge flommer over av energi. Vi er verdens nest største oljeeksportør, en viktig gassleverandør og en stor vannkraftprodusent. I tillegg har vi store ressurser av fornybar energi. Disse ressursene må skape grunnlag for verdiskapning og industri over hele landet, og ikke bli

redusert til en vare som skal flyte fritt over landegrensene, som det skal tjenes mest mulig profitt på. Industripolitikken som har blitt ført de senere årene har gitt trange kår for industrien i Norge, og vi ser resultatet i form av privatisering, utflagging og høy arbeidsledighet innenfor industrien.

Dagens industripolitikk er et godt eksempel på hvordan det går når de frie markedskreftene får styre. Styresmaktene sitt salg av råderetten over ressursene og tilpassing til global markedsliberalisme resulterer i at selskaper blir privatisert, fusjonert og eierskap flyttes ut av landet. Det norske folk mister råderetten over egne naturressurser, og sitter igjen med høye strømpriser og et sterkt press på industrien om å bruke miljøskadelige energiløsninger

som kull og kjernekraftverk.

Bruk oljefondet

Det er fullt mulig å snu krisen og bygge norsk industri. Et av forslagene RV lanserer for å snu krisen i industrien er å opprette et statlig investeringsfond basert på oljefondet. RV krever at oljefondet skal brukes til å bygge industri i Norge og ikke til investeringer i utlandet. Tanken bak forslaget er at en ved hjelp av konsesjonslovgivning skal kunne bruke oljefondet til oppkjøp for å sikre norsk eierskap samt nyinvesteringer og videreutvikling av norsk industri. Fondet skal brukes til etablering av ny industri i Norge, ut ifra en forutsetning om at industrien blir værende der den er etablert. Kravet må også sees i sammenheng med et av

de andre kravene i industridokumentet, nemlig kravet om at skattepolitikken endres slik at en større del av verdiskapningen blir i lokalsamfunnet. Verdier skapt lokalt må brukes til å sikre lokale arbeidsplasser.

Videre kreves rentenedgang og et brudd med den forventningsdannelse Norges Bank etablerte i 2002 ved å neglisjere halvparten av sitt styringsoppdrag. Det var ikke hensikten med handlingsregel og justert pengepolitikk i 2001 at Norge skulle bli et land med ensidig inflasjonsbekjempelse og ekstrem hardvaluta som kjennetegn. RV aksepterer ikke en pengepolitikk som svekker Norge som industrinasjon.

Les mer om industrivedtaket på www.rv.no

Nedlegging i 50-års gave

25. OKTOBER 2001 fikk magnesiarbeiderne sin 50-års gave av Norsk Hydro. Bedriftsforsmalingen la ned magnesiumproduksjonen på Herøya. Et av de største lokomotivene i norsk industribygging hadde mistet tålmodigheten til å drive langsiktig industriutvikling. Hydro hadde i mange år lagt ned fabrikker i utlandet, nå var turen kommet til Porsgrunn.

1. MARS 2002 ble strømmen på badene i elektrolysa slått av. Nedkjøringa var kommet

så langt at det ikke lenger lot seg gjøre å opprettholde god nok kvalitet. 26. september demonstrerte 10.000 for en videre magnesiumproduksjon i Porsgrunn.

BILDENE PÅ SIDENE, 12-15 «To mann ned en trapp» og «Kjettingdans» er hentet fra boka: Exit for Magnesiumen på Herøya, utgitt i 2002. Boka selges direkte fra forlaget.

<http://www.hardv.as>

Ei fram- tid i mørk dress?

Er arbeiderklassen død? Den radikale poeten og metallarbeideren Bjørn Aamodt jubilerer i år. Et dykk i hans lyrikk gir flytende svar.

> TEKST: ARE BØHM, BIBLIOTEKAR, FOTO: ROGER HARDY

For 30 år siden debuterte han med diktsamlinga «Tilegnet», som i store trekk er tilegnet arbeidslivet. Den pågående industrislakten i Norge gjør Aamodts litterære produksjon hyperaktuell. I mange år har han dyppet sin penn i olje og malt litterære bilder av kapitalismens utvikling.

Et spørsmål om tid

Det er tydelig i Bjørn Aamodts forfatterskap at han elsker å reise i tid. Han har reist i poesien siden 60-tallet, ved siden av arbeid som kran-

fører i metallindustrien, sosialarbeider, sjauer og sjemann. Nå er det tre lange tiår siden han sjøsatte sin første bok, på et hav av tid. Men diktene flyter fortsatt godt, som rødt tømmer i blått farvann.

Tid er, ved siden av arbeid og vennskap, et gjennomgangstema i forfatterskapet. Aamodt reiser gjerne tilbake til steinalderen - eller enda lenger tilbake - og er spesielt opptatt av det arbeidet som i fellesskap legges ned opp gjennom historien. Men han ser også framover. I samlinga «Knuter, Mulm og andre dikt» finner vi et av hans metalliske framtidsdikt:

LANGTIDSVARSEL, NAF. HØSTEN 76

Kapitalintensiv produksjon, hva er det?
Store maskiner skal lage større maskiner,

og den største maskinen skal lage svart vind
og blanke sølvpenger.

De minste maskinene, sko og vin,

kjøttkaker og rutete gardiner,

skal lages i varmere land
med magre hender, der lønningene er flate

som chapatis og brunsvidd jord,
hvor arbeidskraften samles opp

i kraftreservoir støpt av Norcement.
Dette er kapitalintensiv produksjon,
og fordrer et sysselsettingsnivå
lavere enn Mjøsa.

Om 25 år kan dette diktet spilles på
Nordsjøorgel,
Veldige rustne rørpiper og blygrått hav.

Mørk dress?

Var det poet eller profet jeg kalte Aamodt?
Dette langtidsvarslet fra 1976 var kanskje mynta på arbeidskameratene på Kværner, hvor Aamodt jobba i mange år. Industribedriften Kværner i Lodalen ble tatt av dage for flere år

KJETTINGDANS: Lokket løftes på en av de gamle ovnene i magnesiumstøperiet på Herøya.

siden. Men hvis vi hører nøye etter nå, så hører vi at dette diktet blir spilt på orgel både på Nordsjøen og i Barentshavet.

Arbeidsfolka på Kværner Rosenberg i Stavanger har denne vinteren, omtrent 25 år etter at diktet ble skrevet, vært nødt til å legge ned sine veldige rustfrie rør til fordel for spanske Dragados. Og kanskje ser de lite annet enn blygrått hav. For du hører orgelet, gjør du ikke? Var det ikke Aamodts symfoni fra '76 de spilte på radioen i februar? Det ljomer et ekko i lufta fremdeles, sjøl om nye lydbølger nå spiller inn over arbeidsfolka på Aker Kværner. Det er snakk om en ny avtale, med Ekofisk på kroken.

Samtidig er det mange andre i industrien som har vært nødt til å ta sin hjelm og gå. I et av sine dystre dikt skriver Aamodt at «fremtiden står i mørk dress». Er veien til et samfunn hvor alle er kledd i mørk dress unngåelig? Er arbeiderklassen i ferd med å forsvinne?

Flanellskjorte!

Dette har Aamodt sett nærmere på, og det er

få som skriver om livet til arbeidsfolk med like følsom nerve som metall-poeten. I et dikt fra samlinga «Stå» (1990) nærmest motbeviser han den gjentatte påstanden om arbeiderklassens plutselige forsvinningsnummer:

Arbeiderklassen forsvant rundt hjørnet i morgen-
regnet i en blå trikk,
og vender tilbake i skumring med tom matboks. I
mellomtiden
har den forlenget historiens ankerkjetting 12
cm, og støpt nåla i veggen.

Dette er vel den mest presise beskrivelse jeg har sett av hva som faktisk skjer med arbeiderklassen i vår tid. Den forsvinner kanskje rundt et hjørne, men kun for å komme tilbake og utføre nye oppgaver. De fleste av oss må fortsatt støpe nåla i veggen, på en eller annen måte.

Man kan kanskje si at arbeiderklassen endrer karakter. Men samfunnet har dessverre ikke skiftet klassekarakter ennå, fra et klas-

sesamfunn til et klasseløst samfunn. Det er derfor ingen grunn til å gjemme seg i en mørk dress. Historien skapes fortsatt av kvinner og menn i flanellskjorte. Eller t-skjorte for den saks skyld. Det er jo tross alt vår, nok en ny vår for arbeiderklassen. Og Aamodt er en av disse sjeldne forfatterne som skriver det arbeidende folkets historie. Han planlegger faktisk, ifølge et intervju med P2, å skrive bok om sine 20 år som kranfører på Kværner i Lodalen. Det er noe å glede seg til!

fakta

BIBLIOGRAFI

BJØRN AAMODT (1944-)

Tirøget (dikt) 1973

Knuter, Mulm og andre dikt (dikt) 1980

Stå (dikt) 1990

ABC (dikt) 1994

Samlede dikt 1973-1994 (dikt) 1995

Anchorage (dikt) 1997

Magre tider for burgerproletarene

Stadig flere ungdommer mister jobben. Mange klarer ikke engang å komme inn på arbeidsmarkedet.

> TEKST : MARIJKE BERDAHL, LEDER I RØD UNGDOM

Tallene på arbeidsløse under 25 år er oppe i 12 % sammenliknet med befolkningen generelt (3,9 % arbeidsløshet). Claus Jervell i Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet (HRAF) mener at ungdom på mange måter har skylda sjøl i at de nå blir skvisa ut av arbeidsmarkedet.

- Ungdom setter frihet høyt, de jobber kort på hvert sted. Når de blir misfornøyd med noe, bytter de enkelt og greit jobb. De gode tidene som har vært, har funka bra for ungdom. De har kunnet skifte jobb når de har følt for det. Det har derfor vært vanskelig å organisere unge arbeidstakere. De har ikke sett en egeninteresse i organisering, og har villet klare seg sjøl! De har ikke hatt noe ønske å jobbe for faste arbeidsforhold, med kontrakt og fast ansettelse.

«Ungdom setter frihet høyt, de jobber kort på hvert sted. Når de blir misfornøyd med noe, bytter de enkelt og greit jobb. De gode tidene som har vært, har funka bra for ungdom».

Jervell forteller at det ikke bare er ungdom som rammes av at arbeidsmarkedet blir hardere. Mange innvandrere er i en verre situasjon. De må ta de jobbene de kan få. Særlig i bransjer med mye ungdom blir innvandrerne skvisa. Ungdoms krav om frihet og mangel på engasjement i faglige krav, har mange steder gjort at innvandrere ikke har klart å få faste ansettelsesforhold. Derfor er det de som sparkes først nå.

Svekka rettigheter

Statistikk viser at 40 % av all ungdom i arbeid er ansatt i korte vikariater eller engasjementer. Vikarbyråer har opplevd en enorm oppblomstring på grunn av ungdoms arbeidsvaner. Selv om det fins seriøse byråer, har vikarbyråene

totalt sett svekka retten til faste ansettelser. Dette skjer fordi man bare leier inn arbeidskraft fra vikarbyråer, i stedet for å ansette. Nå som det er dårligere tider, sparker bedriftene sine egne ekstrahjelpere og benytter seg i større grad av vikarer.

- Vi i HRAF har merka at mange har blitt sagt opp og permittert. Vi har masse oppsigelsessaker, og etter jul har 10 bedrifter begynt med permitteringer. Våre folk forhandler med flere bedrifter om dette. Med krig i Irak, vil bransjen bli enda hardere ramma. Det er i harde tider man ser hva som holder mål. Det fagforeninger driver med er ikke lek. Vi er realister

- Claus Jervell

Ungdom kan forandre hvis de organiserer seg, mener Claus Jervell. Foto: Eivind Rutle

SKVISES: Ungdom rammes når arbeidsmarkedet blir hardere. Foto: Joakim Faxvaag/Rebell

som veit at det er makta som rår.

Lav organisering

Mange ungdom er uorganisert, men det er først og fremst de deltidsansatte som ikke melder seg inn i en fagforening. I Oslo er det over 100.000 uorganiserte studenter. En undersøkelse fra Opinion viser at kun 33 % av ungdom har tenkt å organisere seg når de begynner å jobbe.

- I vår bransje (hotell og restaurant) er ungdom og studenter helt avgjørende. De utgjør en såpass stor andel av arbeidstakerne på arbeidsplassene, at hvis de hadde gidde å gjøre noe kunne de forandret mye. At de er så passive ødelegger for dem som jobber fast, kommenterer Claus.

Men ungdom er ikke bare en byrde. Claus forteller at det er et økende engasjement. Flere studenter tar ansvar på jobben. I Oslo har HRAF i løpet av kort tid gått fra null til to hovedtillitsvalgte som er studenter og jobber deltid.

- Dette er kjempeviktig. At de studerer ved siden av gjør at de blir en enda større ressurs på arbeidsplassen sin i form av at de har akademisk utdanning.

Bare for gamle menn?

Fagbevegelsen blir av mange ungdom sett på som treig og gammeldags. De fleste frontfigurene er gamle, og mange forbinder fagorganisering med de "ekte" arbeiderne, som industriarbeidere. Når man begynner å engasjere seg faglig kan det virke som ting må gjennom et enormt byråkrati før man får gjort noe. Det er

ikke veldig attraktivt å måtte kjempe for å få lov til å gjøre ting. Claus Jervell forstår denne oppfatningen:

- Fagbevegelsen er det beste og det verste i Norge. Men det er den eneste organisasjonen i Norge som har fokus utelukkende på arbeiderklassen. Deler av fagbevegelsen stemmer med ungdoms inntrykk, men i Oslo Hotell og Restaurantarbeiderforbund, hvor jeg jobber, har vi tatt ett oppgjør med denne kulturen. Jeg er ikke mer enn 42 år, men den eldste som jobber her. Vi har tillitsvalgte som er fra 21- 60 år! Vi jobber for at alle kan bidra med det de kan. Hvis du vil bli viktig må du være aktiv.

Avgjørende for framtida

Fagbevegelsen trenger flere folk, både de som vil engasjere seg på heltid og de som bare kan gjøre en liten innsats. Hvis alle ungdommer gjorde en liten innsats på jobben sin hjelper det, selv om de ikke blir lenge i samme jobben. Det fører til at sjefen må forholde seg til de faglige rettighetene. Fagbevegelsen jobber nå stort sett for å beholde rettigheter, ikke få flere.

Høyre-regjeringa prøver å fjerne mye av ansettelsestryggheten som fagbevegelsen har kjempa fram. Jervell er besymra for dette:

- Hvis denne tryggheten forsvinner, vil en stor gruppe ligge igjen i grøfta. Dette vil være mye innvandrere og ungdom. Man vil splitte arbeiderklassen i de som har rettigheter og kan sette makt bak kravene sine, og de som ikke har det. Overfor den siste gruppa vil arbeidsgiverne stå med all makta. Fagbevegelsen vil også tape på dette. Den vil stå uten et grunnlag å

kjempe på. Hvis vi får en svak fagbevegelse, går det utover demokratiet. Arbeidsgiverne vil være de sterkeste som alltid vinner fram. Fagbevegelsen er helt avgjørende for framtida, avslutter Claus Jervell.

fakta

TO SKRITT FRAM

På Landsmøtet 2002 vedtok Rød Ungdom at faglig kamp skulle være en av hovedprioriteringene framover. Strategien for dette arbeidet er i dokumentet "To skritt fram" hvor vi blant annet skisserer opp en tredeling av arbeiderklassen i tradisjonell arbeiderklasse, kvinnedominert offentlig sektor og privat tjenesteyting -burgerproletariatet. Vi vurderer situasjonen slik at det mest hensiktsmessig for Rød Ungdom er å legge inn kreftene i den siste gruppa. Her finnes flest ungdommer, her er det mest "krise" for fagbevegelsen og her kommer det største angrepene fra eierklassen. Rød Ungdommere i arbeid vil ofte finne seg i denne gruppa.

KOMPETANSE I RV

Vi veit at det sitter mange RVerer rundt omkring med viktige erfaringer fra fagbevegelsen som vi kan dra nytte av - det gjør vi også. Vi bruker dere til å diskutere med og vi benytter oss av masse allerede skrevet materiale fra dere. Flere RVerer har også stilt opp som innledere. Vi vil gjerne høre enda mer råd og tips! Hvis du er RVerer og mener du kan noe vi burde benytte oss av, så si ifra!

«Når det argumenteres med at det er tatt inn ungarer med mindre ansiennitet enn kvinnene, skal vi heller ikke glemme at disse er potensielle familieforsørgere»

– Økonomisjef Harry Konterud i anledning oppsigelsen av Vålerkvinnene

Tretten kvinner fra Våler sa nei

1975 var det offisielle kvinneåret. Samme år ble tretten kvinner ved Våler Skurlag oppsagt. Fordi de var kvinner.

> TEKST OG FOTO: KAIA STORVIK, KLASSEKAMPEN

- Det følte fryktelig urettferdig. Vi hadde jobba lenge, og vi hadde meldt oss inn i fagforeninga. Og så måtte vi slutte, bare fordi vi var kvinnfolk, sier Anna Bølla i dag. Hun er en av kvinnene som ble oppsagt.

Våler Skurlag er Norske Skogs fabrikk på Braskeidfoss, to og en halv mil sør for Elverum. Bedriften valgte å se bort fra prinsippet om at ansiennitet skal gjelde ved oppsigelse, med velsignelse fra kvinnenes egen fagforening. Argumentet var at kvinner ble forsørget, til tross for at oppsigelsen også gjaldt for en av kvinnene som var aleneforsørger for flere barn.

Siste gang

Dette var slett ikke første gang kvinner ble oppsagt fordi de var kvinner. Men i Norge skulle det bli siste gang det ble oppgitt som offisiell grunn for å gi kvinner sparken. For kvinnene ved Våler Skurlag sa nei. Og fikk store deler av Norge med seg i kampen for kvinners rett til arbeid. -Heldigvis fikk vi støtteerklæringer fra utrolig mange forskjellige folk og organisasjoner, sier Anna Bølla. Hun tror ikke det hadde gått så bra hvis ikke folk rundt hadde brydd seg.

Støttearbeid

Det ble samlet inn flere tusen underskrifter til støtte for kvinnene, og de fikk hundrevis av støttebrev fra organisasjoner, lag og fagforeninger i hele landet. Det finnes sannsynligvis ikke et medlem i Kvinnefronten som ikke bruk-

te tid på oppsigelsene ved Skurlaget forsommeren 1975.

Tretten kvinner i en liten bygd utenfor Kongsvinger var hovedtema på møter og stands i hele Norge. På underskriftslistene finnes personer som nåværende VG-redaktør Olav Versto og LO-leder Gerd Liv Valla. Saken ble et hett tema i pressen, ikke bare lokalt, men også i riksdekkende medier.

Uakseptabelt

Klubbledelsen ved Våler Skurlag ble kalt inn på teppet av LO sentralt, og de fikk klar beskjed av LO-ledelsen om at det var helt uakseptabelt å gå bort fra ansiennitetsprinsippet. De som ble ansatt sist, skulle gå først. Etter å ha blitt utsatt for et voldsomt press trakk bedriften tilbake oppsigelsene og valgte å følge ansiennitetsprinsippet likevel. Resultatet var at seks av kvinnene fikk beholde jobben, mens mannlige kolleger måtte gå. Men det kostet for kvinnene som fikk jobben tilbake. I løpet av prosessen hadde hundre av deres mannlige arbeidskamerater gjennomført en ulovlig streik mot

dem. Mens kvinnene og deres støttespillere arbeidet, satte hundre mann seg på rumpa et helt skift. -De som mente menn burde komme først, streika mot oss. Det var veldig, veldig ubehagelig, sier Pernille Dammen, en annen av kvinnene, i dag.

- Jeg ville ikke gråte, men jeg skal villig innrømme at jeg følte meg nokså kvalm når flertallet av våre mannlige kolleger etter hvert som stemningen under allmannamøte steg, både lo og applauderte når tillitsmennene uttalte seg negativt om våre krav.

Sto imot

I ettertid har kvinnene jobbet sammen med disse mennene, og de har forsøkt å forstå og tilgi. - Men de visste hva de gjorde, og det var en klein ting å gjøre, sier Anna Bølla. Damene skulle ut og gi plass til menn. Med en nyfødt kvinnebevegelse i ryggen stod tretten helt alminnelige vålerkvinner imot et voldsomt press. Det var vedtatt at 1975 skulle være kvinneåret. Kvinnene ved Våler Skurlag satte det ut i praksis.

OPPMERKSOMHET: Oppsigelsen fikk bred pressedeckning. Her intervjues Sigrunn Benterud.

fakta

ET ÅR I KAMP:

- Tidlig 1974: Vålerarbeiderne får vite at bedriften planlegger omlegging. Bedriften sier at man bare regner med naturlig avgang
- 29. januar 1975: Fagforeninga drøfter mulige oppsigelser. Ingen kvinner får vite noe
- 13. april: Tre kvinner fra høvleriet blir bedt av bedriftsledelsen om å slutte frivillig. Menn skal inn i jobbene deres. Kvinnene sier nei
- 15. april: Samtlige kvinner ansatt ved Skurlaget mottar oppsigelsesbrev i posten. Umiddelbart etter sender de protest om at oppsigelsene er kvinnekriminerende
- 7. mai: Flertall på allmøte i fagforeninga om at kvinnene må gå. Voteringresultat: 105 for, 8 blanke og 35 mot
- 16. mai: Avtale mellom LO og NAF i Oslo om at syv av kvinnene skal tas tilbake
- 11. juni: Seks kvinner får bekreftelse om at oppsigelsene er trukket.

Vålerkvinnenes kamp er en av mange historier fra 70-tallets kvinnebevegelse som du finner på den nye nettutstillinga www.kampdager.no. Utgiver er informasjons- og dokumentasjonssenteret Kliden, som ligger under Forskningsrådet.

Rett til lønnet arbeid

1970-TALLET VAR tiåret da kvinnene marsjerte inn på arbeidsmarkedet. Stadig flere kvinner ble yrkesaktive. Unge jenter satset på utdanning, og kvinner som hadde vært hjemme med små barn gikk ut i yrkeslivet igjen. I 1980 hadde 73 prosent av kvinner i alderen 20-54 år inntektsgivende arbeid mot bare 44 prosent ti år tidligere. En stor andel av kvinnene gikk inn i deltidsarbeid.

TIL TROSS FOR AT ARBEIDSMARKEDET trengte kvinnenes arbeidskraft, var ikke forholdene lagt til rette for deres inntreden. Det var en skrikende mangel på barnehageplasser og få rettigheter knyttet til svangerskap og syke barn.

KVINNERS RETT TIL LØNNET ARBEID har alltid stått sentralt i kvinnebevegelsen, og for kvinnene på 1970-tallet ble dette en hovedsak. De så kvinners økonomiske selvstendighet som avgjørende for at forholdet mellom menn og kvinner skulle bli likeverdig. Kampen for utbygging av barnehageplasser og et arbeidsliv mer tilpasset småbarnsforeldre ble viktig for at kvinner skulle ha et reell mulighet til å ta seg arbeid utenom hjemmet.

VIKTIG VAR OGSÅ KRAVET om sekstimersdagen. Kvinnene ville arbeide, men også ha tid til hjem, barn og egne interesser. Til LO-kongressen i 1977 kom det inn tolv forslag om redusert

arbeidstid, hvorav fire forslag om sekstimers arbeidsdag. Et annen viktig sak var kampen for likelønn. I 1970 tjente kvinnelige industriarbeidere gjennomsnittlig 25 prosent mindre i timen enn sine mannlige kolleger.

KAMPEN MOT AT KVINNENE ble brukt som reservearbeidskraft - de ble tatt inn i lønnsarbeid når det var behov for dem og sendt ut igjen når det ble knappere tider - var også viktig. «De

beskjørte arbeidere må væk,» het det blant typografer under kriseperioden i 1870-åra. I 1975 fikk 13 kvinner sparken ved trelastfabrikken Våler Skurlag fordi de var kvinner. Deres kamp ble en symbolsak for hele bevegelsen.

Streiker og arbeidskamper skulle prege hele 1970-tallet, både blant kvinner og menn.

Av Marte Ryste
prosjektleder for kampdager.no

«Skal vi dømmes til livsvarig ved kjøkkenbenken?»

– Sigrunn Benterud, talsperson for Vålerkvinnene

Sjukehusopprør:

Ikke rør føden!

JEG SITTER HER og leser så øynene blir store og sinnet forbanna denne torsdagen i begynnelsen av mai. I første omgang er det tastaturet som blir offeret. I framtida håper jeg at vi kan få snudd om på litt av hvert i samfunnet. Det er sjukehusreformen som opptar meg for tida. Den presser seg fram daglig for den som er engasjert.

FRA STUA hører jeg postbilen stoppe ute i gata og klasket i postkasselokket bekrefter at det var postmannen. Jeg går ut og henter dagens post, deriblant et magasin fra KLP Forsikring. Jeg blar igjennom, leser overskrifter. Ei av dem sier: "Sjukehusreform på rett vei". Hjertet slår noen ekstra raske slag, jeg er for provosert til å lese mer. Tidligere på morgenen hadde jeg nemlig lest dette i lokalavisa - det er hovedoppslaget på første side: "Nå er det kirurgen som står for tur". Og i brødteksten leser jeg dette: "Mens kampen for fødeavdelingen ved Gjøvik Sykehus fortsatt pågår for fullt, kaster styret i Sykehuset Innlandet ut enda en nedleggingsstrassel. Nå er det de kirurgiske avdelingene man vil utrede å slå sammen og sentralisere til ett av sykehusene." For meg hadde det gått troll i ord. La oss gå noen dager tilbake, til 1.mai. Jeg var en av talerne ved det lokale 1.mai-arrangementet og talen min tok nettopp opp kampen for fødeavdelingen.

EN GODT FUNGERENDE avdeling ved sykehuset står i fare for å bli nedlagt. Hva slags samfunnsutvikling er det som ser det fornuftig? Vi må gå ett drøyt år tilbake i tid. Da ble de fylkeskommunale sjukehusa "frigjort" fra å være fylkets ansvar til å bli statens ansvar. Sjukehusa ble samtidig også "frigjort" fra politisk forvaltning og gjort om til statlige foretak. I dag ser vi et klart bilde av hva denne reformen egentlig innebar. Det omorganiseres over en lav sko og oppgavefordelinga sjukehusene imellom skal endres. Det blir argumentert med større effektivitet, sterkere faglige miljøer, at ventelistene skal vekk osv. Men dette

er bare halve sannheten. For hvorfor angripes fødeavdelingene over hele landet? En fødeavdeling krever et visst faglig miljø rundt seg. Fjernes fødeavdelingen er det lettere å fjerne andre viktige deler av et sjukehus: akuttberedskapen, gynekologi, anestesi, kirurgi. Angrepet på fødeavdelingene er ikke dumme menn fra de mørke styrommene sin uansvarlige holdning mot fødende kvinner. Angrepet på fødeavdelingene er en spydspiss for å lykkes med den grunnleggende hensikten med sjukehusreformen: å tilrettelegge helsesektoren for markedskreftenes innmarsj. For det er jo sånn at samtidig med at Norge deltar i internasjonale fora og avtaler der privatisering av offentlige tjenester settes på dagsorden - som EØS, WTO og GATS - samtidig så omorganiseres ett av de største markedene i Norge. Den er rimelig naiv og godtroende den som ikke ser sammenhengen her.

VEL, NOK 1.MAI-TALE. Denne virkeligheten er ikke bare på Gjøvik. Den er over hele landet. Opp mot et 30-talls sjukehus står i fare for å miste fødeavdelinger, enda flere sjukehus skal omorganiseres og avdelinger skal "oppgavefordeles" vekk fra lokalsjukehuset til et større og sentralisert sjukehus. Men denne utviklingen møter lokal motstand og den lokale motstanden blir forsøkt koblet opp imot hverandre. I kampen mot sjukehusreformen legger RV vekt på disse momentene:

- **REFORMEN MÅ** omgjøres, det må gjeninnføres politisk styring av helsesektoren og folkevalgte må inn igjen i styrene slik at det er mulig med politisk og lokal folkelig kontroll med sjukehusene.
- **DET MÅ KOMME** mer penger til helseforetakene, det er uakseptabelt at økonomi står i veien for et godt og desentralisert helse tilbud i verdens rikeste land. Allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i

mai må Stortinget bevilge mer penger.

- **DEN LOKALE KAMPEN** må føre til et press mot Stortinget for å stanse nedleggingene av fødeinstitusjonene, akuttberedskap, kirurgiske avdelinger osv. Selv om politikerne har stilt seg utenfor helseforetakene, må de gjøres ansvarlige for det som foregår nå.
- **DE LOKALE AKSJONENE** må samarbeide med andre og det må bygges en nasjonal folkeaksjon. Etter en konferanse i april på Odda arrangert av LO Odda, ble det stiftet en slik folkeaksjon. Kampen for lokalsjukehusene kan vinnes, men dessverre ikke lokalt - bare på nasjonalt plan.

Finn Olav Rolijordet,
kommunestyrerepresentant for RV og
leder i aksjonen "Ikke rør føden" på Gjøvik.

fakta

TIDENES DEMONSTRASJON

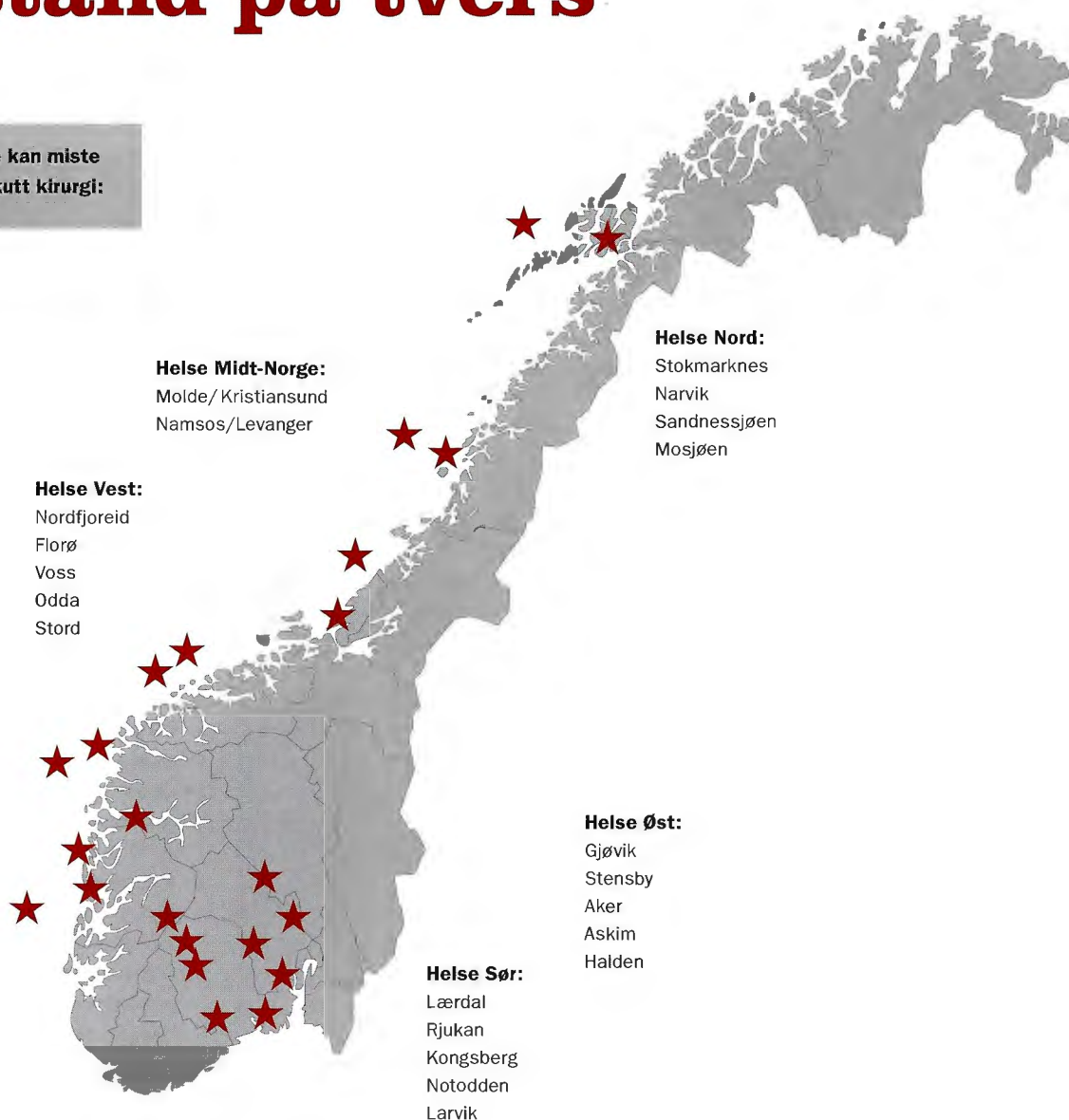
Folkerørsla for forsvar av lokalsjukehusa holdt tidenes demonstrasjon for Odda sjukehus (5500) og laget en plattform på nasjonale strategikonferansen for lokalsjukehusa, arrangert av LO i Odda og Omland 5-6.april 2003. For mer informasjon kontakt lo.odda@c2i.net eller hovedansvarlig for konferansen, Terje Kollbotn (tlf. 97194073)

LANDSSAMLING

Folkerørsla for lokalsjukehusa / sjukehusaksjonar i Norge holdt landssamling i Oslo søndag 25.mai og mandag 26.mai 2003.

Motstand på tvers

★ Disse sjukehusene kan miste fødeavdeling og akutt kirurgi:

Helseaksjonene i Nordland lar seg ikke splitte og står sammen mot sjukehusraseringa i fylket.

GUNNVALD LINDSET, RVs kommunestyrerepresentant i Vefsn, leder sjukehusaksjonen i de tre kommunene Vefsn, Grane og Hattfjelldal. Kampen står om sjukehuset i Mosjøen. -Forlaget er å redusere akuttberedskapen og gjøre om fødeavdelinga til ei fødestue. Det vil være begynnelsen på slutten for hele sjukehuset, sier han opprørt.

SAMMEN MED de to andre aksjonene på Helgeland i Rana og Sandnessjøen har de laget en felles plattform mot alle sentraliseringsforsøk på Helgeland. -Vi står politisk sammen mot alle former for splitt og hersk, forteller Gunnvald Lindset. Det samme gjør hele lokalsamfunnet fra

kommunestyre og fagbevegelse til næringsliv. - Motstanden er helt unison på kryss og tvers av alle skillelinjer. Det er ingen ting som utløser så mye styrke og brei mobilisering som nedlegging av sjukehus. 25.mars var det generalstreik i alle de tre kommunene og folk slo ring rundt sjukehuset. 28.mai kommer styret for Helgelandssjukehuset med sin innstilling og styret i Helse Nord skal gjøre endelig vedtak 30.juni.

Alle de fem sjukehusaksjonene i Nordland har nylig vedtatt en fellesuttalelse mot styrevedtaket i Helse Nord, som foreslår delvis akuttberedskap på noen av sjukehusene og redusert fødselsomsorg på de minste sjukehusene.

-DETTE ER ET DÅRLIG utredningsgruppa består av fagligmedisinere. Deres argument er bedre kompetanse og kvalitet, men de setter det ikke i sam-

menheng med folk sine behov. Men fagfolka har fått sterke føringer og konklusjonen er gitt på forhånd. Flere føler seg bondefanga. De har vondt i magen, rett og slett! For mange i distriktet vil ei nedlegging bety 2-3 timers vei til sjukehuset. Store deler av Helgeland har problematisk vær og føreforhold, så en kan risikere å stå fast på grunn av ras og uvær.

-SJUKEHUSNEDLEGGING ER en heit politisk potet som utløser et enormt opprør blant folk. Jeg er optimistisk når det er en landsomfattende motstand mot nedlegging. Gjennom at motstanden er løfta opp på et nasjonalt plan er kravet at denne saken skal behandles av Stortinget. Denne kampen er vi nødt til å vinne, sier Gunnvald Lindset engasjert.

- Johanne Bergkvist

Fra jeg var en tolv-tretten år til langt opp på videregående var hore det verste en jente kunne være.

Sex og sånt

DE GAMLE REGLENE var fortsatt gjeldende:

Gutt med mange partnere har draget og er konge på haugen, jente med samme antall partnere var billig og hadde dårlig rykte. På et eller annet tidspunkt endret imidlertid kravene til seksualiteten seg. Jeg og mine venninner var frigjorte, fremadstormende unge kvinner og det å kunne ha sex med hvem vi ville, når vi ville ble sett på som en selvfølge. Det å ha et aktivt sexliv ble nå sett på som en forutsetning for å "ha det bra".

Jeg ble for alvor klar over endringene da jeg var 18 år og lekte "Jeg har aldri"-leken for første gang. Den går ut på at en av deltagerne kommer med en påstand, for eksempel: "Jeg har aldri vært i Spania", så skal de av deltakerne som **har** vært i Spania ta en slurk av den alkoholholdige drikken man for øyeblikket har for hånden. Unge menneskers natur gir at leken, allerede etter andre runde, stort sett handler om sex. Den gangen var det bare jenter som deltok og den ene ville sexhistorien avløste den andre. Noen hadde hatt sex på bussen, en annen på kjøkkenbordet og en tredje med to ulike partnere i løpet av samme kveld. Jeg hadde ikke hatt sex i det hele tatt, men følte presset og bestemte meg for å komme med en, to, tre, eller ti hvite løgner for å vinne sosial aksept. For det var det det handlet om. Jenta med mest, og ikke minst mest eksotisk erfaring vant, på tross i at dette var en bli kjent lek og ikke en konkurranse.

SÅ HVA HADDE SKJEDD siden jeg var 16 og det viktigste var å ha et plettfritt rykte? Når gikk vi fra å være jenter som fikk høre det hvis vi klina med litt for mange i løpet av litt for kort tid, til å bli unge kvinner som definerte sosial status ut fra mengden med seksuell erfaring? Relativt uerfaren som jeg var bestemte jeg meg for å undersøke nærmere og forhørte det jeg hadde av venninner og kamerater? Hvor mange var det greit for en jente å ha sex med? Var det samme antall som gjaldt for gutter? Var one-night-stands **helt** greit? Var Samantha i "Sex og Singelliv" en vi kunne identifisere oss med? Ville vi hatt henne

som venninne? Eller hadde vi baksnakket henne? Halvt beundrende, halvt foraktelig. Hva med henne som vi kjente som skulle vente på "den rette"? Som sparte seg til ekteskapet. Lo vi ikke av henne? Ble hun ikke per definisjon kjedelig uansett hva hun foretok seg?

JEG OPPDAGET RASKT, ikke spesielt overraskende, at reglene var ulike for kjønnene. Og at jenters seksualitet fortsatt ble definert i forhold til guttas. felles for begge kjønn var at det å være jomfru var uheldig. Det var viktig å ha erfaring, men årsaken til dette kravet var ulik. Guttene skulle ha erfaring fordi det beviste at de var attraktive, at de hadde draget. Erfaring er lik: potens, virilitet og popularitet. Alle elementer som bidro til økt sosial status. Jenter på sin side skulle ha erfaring for å være flinke i senga. En jente som ikke hadde trening var nødt til å være dårligere enn en med. De fleste gutter jeg har snakket med er enige i dette, kjedelig sex er rett og slett det værste.

ENDA VIKTIGERE VAR det at jenters sexhistorier og erfaringer bidro til å bevise at de ikke var friglode, noe som nå var enda verre enn å være billig. I sammenheng med det oppdaget jeg kjapt begrepet "luremus". Ble en jente med en gutt hjem og så sa at hun ikke ville ha sex var hun en luremus. Hadde de i tillegg klina en stund, og kanskje tatt av seg et klesplagg eller fem og hun **så** ombestemte seg var hun hvertfall luremus. En jente med dette stemplet hadde ingen sjanser for å lykkes i et sosialt miljø, hun ble foraktet.

I tillegg var det fortsatt viktig at var det fortsatt viktig at jenta ikke hadde for **mye** erfaring. Grensen for hva som var for mye var større enn da jeg var femten, men den eksisterte fortsatt i beste velgående. Men jeg oppdaget også en ny grense: grensen for hva som var for lite. Ingen var definitivt for lite. En bekjent av meg sa at hvis man hadde hatt like mange partnere som man var antall år så var det akkurat passe, men han er gutt og mange andre protesterte og sa nei, tyve stykker når du er tjue er alt for mange, særlig for jenter.

ETTER EN LITT UFORMELL undersøkelse har jeg kommet frem til fem, eventuelt pluss to minus en. Det er et ganske definitivt tall og viser i stor grad hvordan jeg oppfatter at seksualiteten til jenter på min alder blir sett på av samfunnet. Jeg fikk denne oppfattelsen styrket da jeg leste en artikkel i "Det Nye" for et par uker siden. På forsiden kunne man lese følgende overskrift: "Norske gutter: Jomfruer? Nei takk!" Inne i bladet ble følgende undersøkelse presentert: "Det Nye" hadde intervjuet tre jenter med ulik seksuell erfaring. En var fortsatt jomfru, den andre hadde hatt fire partnere, to av de i lange forhold og én one-

night-stand, den tredje hadde hatt over tyve ulike partnere, flere av de kun en gang. Så hadde journalisten stilt to spørsmål til femten ulike gutter "Hvem vil du ha sex med?" "Hvem vil du ha som kjæreste?" Ingen ville bli sammen med den mest erfarne av jentene, men noen kunne tenke seg å ha sex med henne. Jente nummer to fikk flest "stemmer" på begge områder, mens den uerfarne var det ingen som ville ha, hverken til det ene eller det andre.

FOLK JEG KJENNER snakker mye om vår frigjorte seksualitet. Venner, bekjente og kolleger er enige om at det er et nytt millenium og alle har muligheten til å ha seg med hvem de vil så ofte de vil. Dagbladet skrev eksempelvis en lørdag om pikekys, frigjorte og fordomsfrie jenter som klina med venninna på byen. Men er det sant? Kan jeg, singel, student, tyve og jente gjøre hva jeg vil og fortsatt ha full sosial aksept? Jeg opplever det ikke slik. Tvert i mot kjennes det ut som om reglene og mulighetene for å drite meg ut blir flere og flere. For å oppsummere presenterer jeg her derfor seksten regler for min ideal seksualitet:

- 1) Jeg har hatt sex før
- 2) Men ikke med flere enn fem og en halv
- 3) Jeg blir med gutter hjem fra byen
- 4) men ombestemmer jeg meg sier jeg fra fjorten dager i forveien
- 5) Jeg kliner med venninna mi på fest
- 6) men jeg er ikke under noen omstendigheter lesbisk
- 7) Jeg er klar for alt
- 8) Fortsatt ikke med flere enn fem og en halv
- 9) Og ikke med flere enn en i måneden
- 10) Kler jeg meg utfordrende har jeg bedt om/lyst på sex og må si ja
- 11) Har jeg latt meg bli spandert på har jeg bedt om/lyst på sex og må si ja
- 12) Følger han meg hjem må jeg si ja
- 13) Kliner vi har jeg sagt ja
- 14) Tar jeg av meg genseren har jeg sagt ja og må bli til frokost
- 15) Forutsatt, selvfølgelig, at jeg da ikke har hatt sex med flere enn fem og en halv og ikke tidligere samme måned
- 16) Har jeg gått uten sex i mer enn to måneder er jeg desperat og klar for alt bare han spanderer en øl og antallet ikke overskrider fem og en halv og jeg ikke ombestemmer meg for da skulle jeg ha sagt fra to uker i forveien

VERRE ER DET IKKE

Tekst og foto: Ellinor Bent Dalbye,
Rød Ungdoms Jenteutvalg

Første ordfører fra RV?

JØRN MAGDAHL kan bli Norges første RV-ordfører i den blå kommunen Nøtterøy i Vestfold. I følge en fersk meningsmåling i Tønsberg Blad får felleslista mellom RV og SV en oppslutning på 25,9 prosent i den blå kommunene Nøtterøy i Vestfold og er dermed kommunens største parti. Til sammen får Arbeiderpartiet og Felleslista RV/SV 43,3 prosent. Høyre får 22,1 prosent, og Fremskrittspartiet knapt 20 prosent. Nøtterøy kommune har vært høyrestyrt i mer enn 80 år, og blir i dag styrt av Høyre og Frp.

FELLESLISTA ØKER med elleve prosentpoeng i forhold til kommunevalget i 1999, der lista fikk 15 prosent, som også var et svært godt resultat. Hvis denne meningsmålingen blir valgresultatet, vil Magdahl bli ordfører på grunnlaget av et flertall bestående av Arbeiderpartiet og Felleslista. Felleslista mellom RV og SV skyldes et tett samarbeid gjennom mange år. RV fikk ved kommunevalget i 1995 seks prosent oppslutning og var dermed større enn SV.

THI KLASSEKAMPEN sier Jørn Magdahl at han ikke synes at RV har vært nødt til å gå på akkord med partiets politikk i kommunestyret. – Vi har stått sammen med Arbeiderpartiet i mange saker, derfor er vår holdning at hvis det skulle by seg en mulighet må vi samarbeide med Arbeiderpartiet, sier Magdahl. – RVs utfordrende måte å jobbe på er det enighet om, men vi er også pragmatiske når det trengs. Dette er ikke snakk om et kompromiss, men om lokal enighet, sier han.

PÅ SPØRSMÅL om han har noen innvendinger mot ordførerjobben sier Magdahl:

– Det er ikke særlig moro å være ordfører med denne regjeringen, men du må til syvende og sist være villig til å ta ansvar.

Kilde: Klassekampen 23.april 2003

Listerekord for RV

RV har en listerekord på 112 kommunevalgslister til høstens valg. Det betyr at flere har muligheten til å stemme RV i år.

> TEKST: ANN-MARI VOLDEN, PARTISEKRETÆR

RV hadde i utgangspunktet en ambisiøs målsetning på 150 lister til kommune- og fylkestingsvalget 2003. Bakgrunnen var blant annet den nye valgloven som gjør at det ikke trengs mer enn sju navn på hver liste, og at vi trenger en offensiv for å komme i media fram mot Stortingsvalget om to år. Vi opprettholdt lister i alle de 19 fylkene og klarte 112 kommunelister - det er ny rekord for RV!

Listestillingsutvalget, ledet av Turid Thomassen fra Lillehamer, var tidlig i gang med planleggingen. Det var tungt å dra i gang arbeidet rundt i landet, men det er utrolig hva vi fikk til på slutten! Da fristen nærmet seg satte vi inn støtet - og kom nesten i mål. Hadde vi klart å presse fram innspurten litt tidligere, hadde vi kanskje også greid å ta ut potensialet i den nye valgloven - som bare krever sju navn per liste - og greid målsetningen på 150 lister.

Flere reine RV-lister

Finmark var et positivt fylke i listestillingskampanjen. Her gikk vi fra samarbeidsliste med NKP til rein RV-liste både i fylket og i Alta! I tillegg stiller vi lister i Hammerfest, Kautokeino, Sør-Varanger og Tana. I Troms stiller vi 3 lister; Harstad, Målselv og Tromsø. I Nordland klarte vi 8 lister, Alstadsø, Bodø, Leirfjord, Rana, Sortland, Vefsn, Vestvågøy og Vågan, men mistet 3 andre kommuner vi stilte liste i sist; Fauske, Narvik og Saltdal.

I Saltdal gikk RV-representantene ut med pressemelding om at de ikke lenger ønsker å være skrankepersonale for Erna Solberg. Etter 20 år i kommunestyret hadde de fått nok av sentralisering, byråkrati og rådmannsvelde. De

ønsker å drive politisk arbeid på andre måter for å vise sin protest mot statens omstrukturering, og en politikk der kapital overføres fra det offentlige til det private. Verken ledelsen eller listestillingsutvalget hadde fått noen forvarslar om dette, selv om det ikke er en ukjent problematikk i RV. Det diskuteres stadig om det gjør noen nytte å sitte i det gode selskap i kommunestyret og jobbe parlamentarisk.

RVere må støtte hverandre!

For et lite radikalt parti som RV er det viktig å ha folk i kommunestyrene for å trekke politikken til venstre, for å føre folkebevegelser og opposisjonelle krav inn i kommunestyrene og for å komme ut med politikken vår i mediene.

KLAR FOR VALGKAMP: RV stiller lister i flere kommuner enn noensinne.

Det er lettere når vi har en plass i det etablerte selskap. Samtidig er det en belastning å alltid være i opposisjon i kommunestyret, og være alene om å stå på folks side når det virkelig gjelder. Man kan føle at man jobber alene, og at den gode politikken ikke kommer igjennom. De andre partienes representanter ender gjerne opp med å stemme for et budsjett som rammer allerede utsatt grupper hardt! Vi må støtte hverandre gjennom å synliggjøre bra ting vi får til lokalt, som inspirasjon for hverandre til å holde ut, og jobbe politisk på en måte som gjør at enda flere vil være med oss!

I Møre og Romsdal klarte vi etter inspi-

rasjonsbesøk fra Torstein Dahle, 3 lister, Kristiansund, Vestnes og Ålesund. Ålesundslista har mange ungdommer på topp, og kommer til å holde mandatet. Vestnes er ny. I Molde var det en lignende situasjon som i Saltdal, da representanten trakk seg i perioden. Det var vanskelig å få noen andre til å stå på toppen av lista etter det. I Møre og Romsdal har desverre tre lister fra forrige valg falt ut: Haram, Molde og Sunddal.

Folkerike kommuner

Nord-Trøndelag var et fylke som tok et krafttak og klarte 4 lister i et ellers lite radikalt fylke! I Levanger, Steinkjær, Stjørdal og Verdal kan folk stemme RV til høsten. Sør-Trøndelag jobbet opp 3 lister, Melhus, Orkdal og Trondheim. Særlig positivt her er at det er unge og aktive folk på Trondheimslista. Det er også verdt å nevne at på Røros er det ei radikal bygdaliste. Sør-Trøndelag, sammen med Akershus, Troms og Hordaland har problemer med å få til lister utenfor de store byene. Det er snakk om store folkerike kommuner med mange kontakter, hvor det likevel vanskelig å få til lister. Det er en viktig utfordring for RV framover å finne ut hvordan vi kan få folk å bynære kommuner til å stå på liste.

Hedmark er et lite radikalt fylke, hvor RV sliter med aktiviteten. Vi klarte likevel 3 lister; Ringsaker, Stange og Tolga. Det er en liste mer enn sist. Stange gikk i boks i siste liten. Elverum og Hamar er forholdsvis store byer hvor det ikke ble noen liste, men hvor noen ildsjeler nå jobber med å vekke til live igjen RV-miljøer. Så om to og fire år er det mål å ha fått opp aktiviteten i fylket og flere lister. I Oppland stiller vi 6 lister; Gjøvik, Lillehammer, Lunner, Sel, Vestre Toten og Østre Toten. Østfold har 6 lister; Askim, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Moss og Sarpsborg. I Vestfold klarte vi også 6 lister; Horten (tidligere Borre), Larvik, Nøtterøy, Stokke (ny), Tjøme og Tønsberg, men dessverre glapp Sandefjordslista i siste liten! Andebu hadde liste sist, men falt ut i år.

Akershus med rekord

Akershus er et fylke med mange kommuner, og fylkeslederen har samlet laget til iherdig innsats over lengre tid. Her stiller RV liste i 17 av 22 kommuner! Asker, Bærum, Eidsvoll, Enebakk, Frogn, Lørenskog, Nes, Nesodden,

Nittedal, Oppegård, Rælingen, Skedsmo, Ski, Sørum, Ullensaker, Vestby og Ås. Det betyr to nye lister. I tillegg gikk Ullensaker fra å ha bygdaliste til rein RV-liste!

Hjerte for Blitz

Oslo stiller ei spennende liste til bystyret dette valget, med Erling Folkvord på topp, fulgt av folk som har hjerte for Blitz. I tillegg er det direktevalg i fire bydeler som har direktevalg og egne lister; Røa/Vindern, Stovner, Østensjø og Sagene/Torshov. Hordaland var tidlig i gang med planleggingen av listestillingsarbeidet, og har jobbet intenst. Resultatet er 5 nye lister, 14 til sammen: Bømlo, Kvam, Lindås, Osterøy og Ullensvang i tillegg til Askøy, Bergen, Kvinnherad, Meland (felles med SV), Odda, Os, Stord og Voss. Sogn og Fjordane klarte 4 lister; Førde, Høyanger, Naustedal og Vågsøy, der den siste er ny.

Kvinnefrontere på topp

Rogaland gikk over målstreken med 6 lister; Gjesdal, Haugesund, Karmøy, Sandnes, Stavanger og Time. Stavanger har en spennende liste med to profilerte Kvinnefrontere på topp, Anne Kalvig og Kari Kalhovd. Buskerud havnet på 7 lister; Drammen, Kongsberg, Modum (ny), Nedre Eiker, Ringerike, Røyken og Øvre Eiker. Veslemøy Fjerdingsstad topper fylkeslista - hun manglet kun 4 stemmer på å komme inn sist!

Telemark klarte 6 lister; Bamble, Kragerø, Notodden (felles med SV), Porsgrunn, Skien og Sauherad (ny). Grenland lå litt nede, men Landsmøtet inspirerte Skiensgjengen, og Desiree Penzo i Kragerø hjalp til med iver. Aust-Agder og Vest-Agder klarte 3 lister hver. Arendal, Lillesand og Risør i Aust-Agder. Risør har direktevalg på ordfører. Her er RVs ordførerkandidat Knut Henning Thygesen. Kristiansand, Mandal og Søgne (ny) er de tre kommunene man kan stemme RV i Vest-Agder til høsten.

Færre fellelister

Alt i alt er det et resultat vi kan være fornøyde med. Vi hadde 100 lister i 1999, og 112 lister i 2003. Vi har dessuten færre fellelister. Det er en ålreit økning. Men når vi tar med i betraktning at valgloven er endret slik at man bare trenger 7 navn for å stille liste, hadde vi nok forventet å klare enda flere lister. Men situasjonen i RV som så mange andre steder er at ting tar tid, og det ser ut til at vi må ha kniven på strupen før vi virkelig kommer i gang med

å ringe folk og spørre dem om å stå på lister til valget. Vi var dessuten travle med landsmøtet under en måned før listefristen gikk ut. Dette tok mye tid og krefter både i ledelsen og i organisasjonen. Man ser mange små og store feil i etterpåklokskapens lys, men da er det viktigere å lære av dem til neste gang, enn å surmule over dem til ingen nytte nå. For nå er det andre ting å konsentrere seg om!

Nye kontakter

Vi planlegger valgkamp i alle de 112 kommunene vi har gitt folk mulighet til å stemme på RV til høsten! I tillegg har vi jobbet i omtrent 50 kommuner som ikke kom i mål med valgliste av forskjellige grunner. Vi har fått kontakt med mange folk som vil være med oss videre! Her må kontakten opprettholdes, og ikke ta kontakt "i siste liten-ringerunde" i neste listestillingsinnspurt. De nye kontaktene må trekkes med i politiske diskusjoner og prosjekter fremover.

Vi på kontoret vil sende ut brev med tilbud om å bli medlem i RV til alle de som ville stå på lister rundt i landet, men som ikke er medlemmer ennå. Vi håper at mange vil finne seg til rette i RV, og være med å utvikle både partiorganisasjonen og politikken i tida som kommer! RV er inne i en ny giv. Stadig flere såkalte unge voksne finner veien til partiet både som medlemmer og som stemmegivere. Ledelsen avspeiler også denne forandringen, som kom i gang under Aslak Sira Myhres periode som leder av Rød Valgallianse. Nå er det viktig å arbeide for at dette generasjonsskiftet og den nye vitaliseringen av partiet også kan avspeile seg i lokalorganisasjonen.

Ikke plikt og moral

For at vi i første omgang skal gjøre et godt lokalvalg nå til høsten, og nå målet om igjen å komme inn på Stortinget om drøyt to år, må alle krefter tas i bruk. I RV skal det ikke være moralen og plikten som er grunnen til at du gjør en innsats, men lysten og energien du får av å jobbe sammen med folk i alle aldre og med kunnskap om og interesse for de særeste ting (i mange andres øyne). Vi har tro på at det går an å forandre ting til det bedre, gjøre livet lettere for arbeidsfolk og fattigfolk, og skape en bedre hverdag i kommunene - derfor trengs RV i kommunestyrene og fylkestingene! Derfor skal vi jobbe langsiktig for å komme på tinget igjen i 2005. Første etappe er i gang

- LYKKE TIL MED VALGKAMPEN!

Let's go!

RV HAR AVSLUTTET sin listekampanje med et resultat vi er veldig fornøyd med. Det er nå jobben virkelig begynner. Nå starter valgkampen, folkens! Vi har klart å stille lister på steder der det aldri har vært mulig å stemme på en liste til venstre for Arbeiderpartiet. Folk har nå i enda større grad enn noen gang før mulighet til å stemme RV. I Stortingsvalgkampen blåste SV-vinden oss bort, nå skal vi blåse bort en hver tvil om at RV trengs i kommunestyrene rundt om i riket!

RVS HOVEDSATSINGSOMRÅDER denne valgkampen vil være fokus på kommuneøkonomi, motstand mot EU og EØS og antikrig. Dette er viktige saker i den antikapitalistiske og antiimperialistiske kampen RV vil være pådrivere i fremover. Dessuten vet vi at det vil komme opp saker frem mot valget som det er viktig at vi engasjerer oss i. Noen slike saker er lokale saker, mens andre er det viktig løftes opp på et nasjonalt nivå dersom kampen skal vinnes. En slik sak er lokalskehusopprøret. Dette er en sak RVere i det ganske land allerede har markert seg på, blant annet i forbindelse med 8. Mars.

MEDLEMMENE og valgkampaktivistene til RV er de som bærer valgkampen. Skal vi lykkes må alle gjøre en innsats. Vi som har vært med på valgkamp før vet at det er kjempedyr! RV er det viktigste partiet for folk i kommunene. Vi opplever et press på opplagte rettigheter som skole og velferd, RV trengs i denne kampen og RV er det eneste partiet som i dag tør å sprengre de kunstige små rammene i kommuneøkonomien, og plassere ansvaret på Staten, der det hører hjemme. Resultatet av valgkampen er derfor viktig for folk rundt om i kommunene, og ikke minst kan valgkampen legge et godt grunnlag for å få RV på Tinget om to år!

PÅ LISTENE VÅRE HAR VI mange nye kandidater, det er viktig at vi mobiliserer frem mot valgkampkonferansen i Oslo 13.-15.juni. Vi vil at våre kommende parlamentarikere skal være best mulig rustet til å drive valgkamp og kommunestyrearbeid den kommende perioden, derfor satser RV på skoleing og valgkampkonferanser. I en slik sammenheng er det viktig at både nye og gamle aktivister møter opp, vi har mye å lære av hverandre!

Josse Munch Rasmussen
& Marte Njøs Persen

Blodig krigs- historie

Etter andre verdenskrig har USA vært involvert i væpna konflikter i alle verdenshjørner. Opprør ser på historien til noen av konfliktområdene.

KULER SOM TENNER: En filippinsk student protesterer mot amerikansk krigføring, 2001.

> TEKST: LARS AKERHAUG, INTERNASJONALT ANSVARLIG I RV

Etter andre verdenskrig snudde USAs utenrikspolitiske doktrine fra ikke-innblanding til rollen som verdenspoliti. Landet har vært direkte eller indirekte involvert i over tretti militære konflikter. Sjelden har det dreid seg om kamp for demokrati. Vanligvis har USA støttet svært brutale regimer, ofte fordi USA har hatt interesse i landets rikdommer. Det geopolitiske kappløpet med Sovjet har vært sentralt. Det er mulig å sammenlikne kappløpet om kontroll over sør-øst Asia med dagens omringing av Kina i sentral-Asia, i etterkant av krigen mot Afghanistan.

1945- 53 Fillipinene

USA bruker militær makt mot den kommunistiske Huk-geriljaen, som samtidig kjemper mot den japanske invasjonen. Huk-geriljaen ble bekjempet, og USA satte inn en USA-lojal regjering som kulminerte med diktaturet til Ferdinand Marcos.

I dag er USA tilbake med amerikanske tropper, "militære rådgivere", på Fillipinene. Angivelig for å støtte dagens myndigheter mot "islamistiske" terroristbander. Men gerilja-bevegelsen New People's Army, arvtagerne etter Huk-geriljaen, beskylder de amerikanske troppene for å være tilstede først og fremst for

å bistå myndighetene i deres kamp mot folkebevegelsen.

1950-75 Vietnam

Etter at Frankrike ga opp å kontrollere Vietnam pøste USA penger, våpen og soldater inn i landet for å unngå en seirende nasjonal frigjøringskamp. Det marxist-leninistiske FNL bygde opp sterke baser nord i landet, og ble berømt for den vellykkede TET-offensiven i 1968.

Det bygde seg etter hvert opp en sterk krigsmotstand i de vestlige landene. I Norge gikk det 2,000 i tog på de største demonstrasjonene. En av de viktigste grunnene til at

krigsmotstanden vokste seg sterk i USA var at amerikanerne så og opplevde krigens pris. Som et resultat av vietnamesernes militære motstand ble tusenvis av amerikanske soldater sendt hjem sårede eller i likkister. Vanlige amerikanere hadde ingenting å tjene på USAs blodige krig, og særlig minoritetsgrupper var overrepresentert blant soldatene i Vietnam. Dette var en viktig grunn til at det etter hvert ble umulig for den politiske ledelsen å fortsette krigen. Over en million mennesker var drept da USA endelig trakk seg ut. Vietnamesernes kamp for frigjøring ble et viktig eksempel både for studentoppøret i 1968. For kjempende folk i 3. verden ble det beviset på at det var mulig for et lite land å slå et stort.

1981-89 Libya

Diktatoren i Libya, Gadaffi, var en motstrøms arabisk leder. I en periode der de fleste arabiske regimer beveget seg i retning å bli mer lojale mot USA (blant annet Sadat og senere Mubarak i Egypt) gikk oljestaten en annen retning. Libya nektet å være en klientstat for USA i midtøsten og nasjonaliserte amerikanske og britiske oljeselskaper. USA har forsøkt å snikmyrde Gaddafi flere ganger. USA har skutt ned fly på Libyas territorium, bombet landet, drept minst 40 mennesker, inkludert president Gadaffis yngste datter. Libya er et av de landene som i dag frykter å være "neste stopp" for haukene i Bush-administrasjonen etter en krig mot Irak.

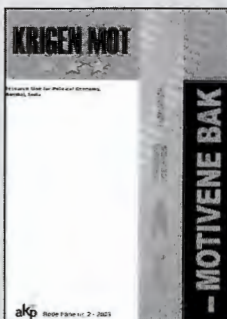
1978-89 Nicaragua

Washington så på sandinistenes seier i 1978 over den USA støttede diktatoren Somoza som et "nytt Cuba". Amerikansk diplomatisk og økonomisk sabotasje tok snart en militær form, med bevæpning og finansiering av Contras-styrkene. Dette var hovedsakelig Somozas tidligere soldater, som var viet seg til å kjempe

Irak-boka

Den er skrevet av det indiske forskningsinstituttet, RUPE, og gir historisk perspektiv på krigen samtidig som den undersøker drivkreftene bak invasjonen i Irak. Den legger særlig vekt på sammenhengen mellom krig og økonomi.

Pris: kr. 75, 132 sider. Bestill ved å sende e-post til akp@akp.no eller ring 22 98 90 60

"Denne boka er et betydelig bidrag for å forstå de internasjonale kreftene i krigen som truer Irak"
— Nelson Mandela om boka før krigen brøt ut.

mot det progressive og populære sandinist-regjeringa. Contraas brente ned skoler og sykehus, voldtok, torturerte, minela havner, bombet landsbyer. Dette var president Reagan's "frihetskjemper".

Uten å trekke paralleller mellom diktatoren Saddam og de progressive sandinistene er det mulig å se likheter mellom President Reagans press for å fjerne sosialistene i Nicaragua og dagens ekstreme høyrefløy i Bush-administrasjonens krigshissing mot Irak. I begge tilfeller var det slik at det var den ekstreme høyrefløyen i administrasjonen som presset fram krigen, mens moderate stemmer i administrasjonen ikke ble hørt. For eksempel deltok Reagans ambassadør Lawrence Pezzullo på hagefest med sandinistlederne, samtidig som det USA-støttede Contras brente ned sandinistenes områder.

Norske krigsprofittører

STØRSTEPARTEN AV DET PRIVATE næringslivet opplever nedgang i kjølvannet av irak-krisen og USAs krigshissing. Men for noen er det omvendt. Aftenposten skriver 17. mars 2003 8. mars om åtte norske selskaper som tjener penger på å selge militært utstyr og sikkerhetsutstyr til utlandet.

ET AV SELSKAPENE som tjener seg rike på krigen er W. Wilhelmsen ASA, en norsk rederbedrift. Selskapet eier 50 prosent av ARC som planlegger en rute mellom USA, Israel og Tyrkia for å frakte militært utstyr som skal brukes i den planlagte krigen mot Irak. Wilhelmsen unskylder seg med at de ikke frakter våpen og ammunisjon, men de

frakter annet militært materiell, som for eksempel kan være tanks.

I MANGE LAND over hele Europa har det vært aksjoner mot krigsprofittører og transport av militært materiell. Det har vært angrep på militærbaser i Tyrkia, blokader av tog i Italia, koordinert mellom lokføernes fagbevegelse og aktivister, og fagbevegelsen har stengt havner i Hellas for krigstransport. For antikrigsbevegelsen blir det viktig framover å rette søkelyset ikke bare på amerikanske myndigheter, men også krigsprofittørene som gjør USAs militære aksjoner mulige.

Fredsarbeidet fortsetter!

FREDSINITIATIVET VEDTOK 24.april 2003 at fredsinitiativet skal legges latent fram til USA eventuelt skal gå til krig på nytt. Fredsinitiativet Ingen krig i Irak sto bak den store demonstrasjonen som samlet 60,000 på youngstorget 15. februar, og sto bak flere store demonstrasjoner etter krigsutbruddet. Samtidig fortsetter fredsarbeidet. I Oslo 28-29. mai blir det fredskonferanse med besøk av blant annet Vandana Shiva, ambassadør-avhopperen John Brady Kiesling, Johan Galtung, Gunnar Garbo med flere. USA og hva som skjer videre i midtøsten er hovedtemaene, samtidig som arrangørene satser på at konferansen også blir et samlingspunkt for aktivister fra fredsbevegelsen. Et av de viktigste spørsmålene å diskutere blir hvordan fredsarbeidet skal fortsette framover.

SAMTIDIG FORTSETTER fredsarbeidet rundt omkring over hele landet. Særlig ble 1. mai mange steder preget av stor oppslutning om antikrigsparoler. I Bergen gikk ledere i transportarbeiderforbundet Per Østvold hardt ut mot den amerikanske okkupasjonen av Irak: (BT 2. mai) "Vi må skjære gjennom hykleriet, og se supermaktsinteressene som ligger bak. Det er bare en grunn til USAs krigføring mot Irak, og det er behovet for å sikre seg kontroll overlandets oljeresurser. Slikt kan vi aldri akseptere"

1. KANDIDAT FOR RV, Erling Folkvord, holdt appell på Youngstorget. Også torgmønstringen i Oslo var preget av antikrigsparoler og støtte til Palestina: "Det er eit godt teikn at George Bush avlyser Oslo-besøket. Han vil ikkje la folket i Norge vise verda kva vi syns om han, og inviterer heller ein beundrar til koseprat i Washington." sa Erling Folkvord og fortsatte: "Her er to råd til Bondevik: Dropp besøket i Det kvite hus 16. mai. Trekk tilbake all norsk statsfinansiering av amerikansk krigsøkonomi. Det er eit språk George Bush forstår."

1. MAI MARKERINGENE landet rundt var et solid signal om at kampen for fred fortsetter. For Rød Valgallianse blir nå en av de viktigste utfordringene å ta med det folkelige engasjementet mot krig inn i valgkampen, og bruke den til å diskutere fredsspørsmål – også lokalt.

RVs forhold til de nye bevegelsene:

Bevisst strategi eller ryggmargsrefleks?

RV minner ofte om en ungeflokk som jager etter ballen som en komethale for å gripe den, enten ballen er EU, globalisering, eller som nå: krigsmotstanden. I dag er denne strategien RV på sitt beste.

> TEKST: KRISTINE NYBØ, LEDER I OSLO RV

Framveksten av den globaliseringskritiske bevegelsen og fredsbevegelsen er noe av det viktigste som har skjedd i det nye årtusenet. Disse to bevegelsene har mange fellespunkter, men og noen vesentlige forskjeller. En av forskjellene er at den globaliseringskritiske bevegelsen i større grad har et anti-kapitalistisk potensiale enn fredsbevegelsen. Fredsbevegelsen har karakter av å være en tradisjonell brei front, en bevegelse med et hovedkrav som retter seg mot en overhengende trussel, i fredsbevegelsens tilfelle krigen. Den globaliseringskritiske bevegelsen krever imidlertid det jeg mener bør være sosialisters hovedkrav: demokratisk styring av økonomien. Her har RV og venstresida har en sentral rolle å spille.

Fordomsfri tilnærming

Vi kan møte de nye bevegelsene på en lukket og fordomsfull, eller en åpen og fordomsfri måte. Et eksempel er ordet globalisering. Vi som er mer eller mindre under innflytelse av leninismen med dens imperialismeteorier har en ryggmargsrefleks som sier at dette er ikke noe nytt, men rett og slett imperialisme, og ser på det som et umodenhetstegn hos "de nye bevegelsene" at de bruker begrepet globalisering.

NY BEVEGELSE: Fra demonstrasjonene mot EU-toppmøtet i Gøteborg juni 2001.

Mange RVeres ryggmargsrefleksjoner gjør at vi får et intuitivt ønske om å snakke dem til rette og hvis de ikke lar seg snakke til rette så avskriver vi dem.

Men er ikke globalisering imperialism? Noe av det er absolutt det. Students against Sweatshops i USA som driver kampanjer mot at klesfabrikantene som Nike og Gap utbytter arbeidere i frihandelssonene grovt, retter seg i stor grad mot økonomisk imperialism, og Adbusters retter seg mot kulturimperialismen og konsumentkulturen.

Nye analyser

Samtidig har det skjedd vesentlige endringer siden den klassiske imperialismeperioden på slutten av 1800-tallet og siden Lenin skrev om imperialismen som kapitalismens øverste stadium under den første verdenskrigen. Det er ikke lenger hovedsakelig stater som invaderer land i den tredje verden og legger dem under seg på klassisk vis. Strukturene har blitt mer komplekse. Mellom- og overnasjonale organer som spiller en stadig mer selvstendig rolle, som FNs sikkerhetsråd, WTO, Verdensbanken og IMF. De som utbytter er ofte multinasjonale selskaper snarere enn nasjonale. I tillegg har vi hatt en rivende teknologisk utvikling som gjør at vi på mindre enn et døgn kan reise til den andre siden av jorda, og vi kan sende e-post og SMS som kommer fram på minuttet uansett avstand.

Det har med andre ord skjedd mye siden Jules Verne skrev "Jorda rundt på 80 dager". Alt dette har fått betegnelsen "globalisering". Lenin kan være et skritt på veien for å analysere hva som skjer, men vi trenger også nye analyseapparater. Og disse analysene må vi lage sammen med den globaliseringskritiske bevegelsen.

RVs forhold til de nye bevegelsene

På den ene siden skal vi være lyttende overfor bevegelsen, på den andre siden skal vi ikke være selvutslettende. Slik sett må det være rom for å si at vi mener svaret er sosialisme, noe vi holdt en svært lav profil med i EU-kampen, hvor RV valgte å kjøre fram sjølråderettsargumentasjonen. Jeg mener vi alltid må kunne revurdere strategien vår, og ikke automatisk anta at den strategien som fungerte bra i EU-kampen vil være den riktige i den globaliseringskritiske bevegelsen. I 1994 kjempet vi en ad hoc kamp for et nei til EU i folkeavstemminga, da var tanken at vi måtte vinne stemmer for en hver pris og samle alle som var mot EU. I situasjonen som var i 1994 med overhengende fare for at Norge ble medlem av EU var dette en riktig taktikk. I den globaliseringskritiske bevegelsen er det imidlertid rom for at vi kan være mer offensive, og at vi må benytte det rommet.

Knut Nærum kom med en treffende be-

skrivelse av venstresida på RVs landsmøte: "Det er som en ugeflokk som spiller fotball, alle prøver å få tak i ballen, noen ganger er det globalisering, andre ganger EU og akkurat nå er det krigsmotstanden. Som en komethale løper de etter ballen"

Dette er RV på sitt beste når det gjelder strategi, hadde RV forholdt seg på denne måten til den alternative globaliseringsbevegelsen så hadde det vært et langt steg i riktig retning. Som regel er RV dessverre mer lik de få som rett og slett har gitt opp kampen om ballen og derfor står på sidelinja og har "vrikka foten" eller "forstrukket beinet" eller prøver å finne på en eller annen lignende unnskyldning for at man ikke kan være med. For å få en mer offensiv strategi i forhold til de nye bevegelsene trenger RV både å analysere og få mer kunnskap om dem, men og å utvikle en sosialismevisjon som er dagsaktuell, konkret og tar utgangspunkt i parolen om en demokratisk styring av økonomien. Vi må ta til orde for en demokratisk sosialisme som viser at en annen verden faktisk er mulig.

Behov for nye analyser

RV trenger å analysere de ulike delene av de globaliseringskritiske bevegelsene. Partiene på den norske venstresida har i for stor grad satt likhetstegn mellom Attac og den alternative globaliseringsbevegelsen, og i den grad de fleste RVerer kjenner til andre deler av den så er det gjennom nitidig lesing av Naomi Kleins "No Logo". Dette er en utilstrekkelig forståelse av hva disse bevegelsene er, som ikke tar innover seg mangslungetheten til disse bevegelsene. Attac i Norge har mer preg av å være en legering av eksisterende bevegelser som fagbevegelse, solidaritetsbevegelse, Internasjonale Sosialister, etc enn en ny bevegelse. Utover det har det også oppstått norske avleggere av den internasjonale alternative globaliseringsbevegelsen som Indy-media, Reclaim the streets og Adbuster. Dette utspringene omfatter ikke store miljøer og overlapper med en del eksisterende autonome miljøer. Resultatene av dette så vi i forbindelse med Oslo 2002 som arrangerte demonstrasjonene mot verdensbankens abcde-konferanse i Oslo 24 juni 2002.

Den gamle debatten som har versert mellom de autonome miljøene på den ene siden og AKP, RU og SU/SV om maskering og vold prega mye av diskusjonene i planleggingsprosessen. Både Attac og SU argumenterte dessuten

I SPRANG ETTER BALLEN: Vidar Eriksens illustrasjon er inspirert av Knut Nærums prolog til RVs landsmøte 2003.

for at hjemmesidene til Oslo 2002 ikke skulle ha noen pekere til Reclaim the Streets arrangementet etter demonstrasjonen, fordi de mente at Oslo 2002 ikke måtte assosieres med Reclaim The Streets fordi det kanskje kunne oppstå voldelige konfrontasjoner dersom politiet valgte å aksjonere mot arrangementet. Denne avstemminga tapte de i styringsgruppa, men forslaget fikk gjenklang også i deler av RV. Gamle motsetninger på venstresida preger altså også forholdet mellom de ulike delene av den alternative globaliseringsbevegelsen. Igjen lar vi oss styre av ryggmargsrefleksene. Dette er ikke fruktbart for de nye bevegelsene etter min mening, og jeg ønsker at RV skal bidra til å overskride disse uenighetene. Det kan f.eks. gjøres ved å ta initiativ til ikke voldelige sivil ulydighetsaksjoner.

RV bør revurdere tankegangen rundt front

«Vi må tørre å stille oss til venstre i fronter»

Kristine Nybø

og parti som har fulgt med oss fra ML-bevegelsen. Vi må tørre å stille oss til venstre i fronter utfra en konkret vurdering av hva som er mulig og ønskelig, men vi har fortsatt flere diskusjoner vi må ta i forhold til folkefronttradisjonen: Skal vi nødvendigvis alltid ligge lavt i alle fronter som sosialister, tjener

det fronten og tjener det bevegelsen? Er breie, lovlige demonstrasjoner og enhet på en minimumsplattform det eneste vi bør jobbe for? Vi trenger en strategidiskusjon i forhold til de nye bevegelsene.

Fra selskapsdame til gledespike?

Er det oppgaven til helsepersonell å hjelpe en pasient å onanere? Danske myndigheter mener det.

Sosialdepartementet i Danmark ønsker å sikre folk som bor i institusjon et seksualliv, men et veiledningshefte for de ansatte i helsevesenet inneholder mange kontroversielle sider. Veiledningen sier blant annet at:

- Det kan ytes hjelp til opplæring i onani. (Hjelpepersonen kan skaffe filmer, blader, seksuelle hjelpemidler, eller i noen tilfeller **føre personens egen hånd** så vedkommende lærer å onanere.)
- Det kan ytes praktisk hjelp til personer som ønsker samleie med hverandre.
- Det kan ytes hjelp til å **kontakte prostituert**.

DET ER IKKE TILLATT å gi seksualopplæring eller påtvinge andre en seksualitet når en person motsetter seg dette. Det er heller ikke tillatt å fungere som seksualpartner. Som hjelpepleier kan du altså føre personens egen hånd så vedkommende lærer å onanere, men du skal **ikke** fungere som seksualpartner – hvor går grensen, hva er forskjellen?

Og det danske sosialdepartementet støtter altså at menn på gamlehjemmet skal få kjøpe seksuell tilfredsstillelse fra prostituerte kvinner. I Sverige har det å kjøpe seksuelle tjenester* som kjent vært kriminalisert siden 1999.

Veiledningen har imidlertid også enkelte gode hensikter, som for eksempel at muligheten for et privatliv er en viktig forutsetning for å kunne ha et seksualliv i det hele tatt, og at personalet må skape et positivt og åpent miljø for hendelser omkring seksualitet.

HVOR STÅR VI I NORGE? Kvinnebevegelsen og deler av den politiske venstresida er offensive i debatten om kriminalisering av horekunden, og kjemper for å få gjennomført en lignende lov som svenskene har, også her i Norge. Det vil gi et tydelig signal om at det er uakseptabelt å kjøpe seg seksuell nytelse av andre mennesker.

I Norge nevner ikke Pasientrettighetsloven eller Helsepersonelloven eldre og seksualitet med ett ord. Verken Helse- og Sosialdepartementet eller de faglige organisasjonene innen

HVOR GÅR GRENSA? Eldre og seksualitet er et vanskelig tema.

helse- og omsorgsyrkene har gitt retningslinjer for hvordan eldre på institusjon skal få leve ut seksuelle behov. Det blir derfor opp til hver enkelt kommune, institusjon eller pleier å velge å ta dette på alvor eller ikke.

Det at seksualitet i arbeidshverdagen på pleiehjemmet ikke tas opp til profesjonell faglig debatt, og med andre ord ikke oppfattes og behandles som en del av faget/profesjonen, fører til at problemet blir privatisert. Det blir opp til det enkelte pleierkollektiv og den enkelte pleier å finne ut hvordan de skal takle ubehagelige situasjoner med pasienter. Noen kollektiver er flinke til å støtte hverandre, og forebygge situasjoner som kan oppstå. Andre kollektiver har lite fokus på disse problemstillingene, og fører til at ansvaret og bearbeidelsen av disse opplevelsene blir den enkelte pleiers private problem.

EN AV DE JEG INTERVJUET om omsorg kalte seg for **selskapsdame**. I følge henne betyr det å "holde noen med selskap", med andre ord å ta seg tid til å sette seg ned å snakke med den gamle – sosialt samvær. I Danmark kan man kanskje si at pleierne ikke bare er selskapsdamer – men også gledespiker? De skal være med å tilfredsstille de gamles seksuelle lyster og begjær – seksuelt samvær.

Jeg mener det er viktig at eldre mennesker også i norske institusjoner får bedre muligheter

til et privatliv, slik at de kan ha et seksualliv. Men ingen har rett til sex med andre. Seksuell tilfredsstillelse er ikke noe du kan kreve at andre skal gi deg mot betaling eller belønning/straff.

Jeg håper derfor at de norske fagorganisasjonene i pleie- og omsorgssektoren kommer enda sterkere på banen og blir med og kjemper for en lov om kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester*.

* Jeg velger å bruke ordet seksuelle "tjenester", selv om det er et omstridt ord. Jeg ønsker ikke at det skal assosieres med betydningen tjenester på linje med offentlige omsorgstjenester som vi har krav på – men derimot at det skal assosieres med "tjenestepike" og nettopp det at det er et tjenesteforhold som bygger på over- og underordning, på menns økonomiske makt over kvinner.

ARTIKKELEN ER BYGD på Ann-Mari Voldens hovedfagsoppgave i sosiologi: "Fra selskapsdame til gledespike? Om hvordan kvinnelige pleiere i et kvinnedominert yrke som eldreomsorgen opplever forholdet mellom kjønn, omsorg, vold og seksualitet i arbeidshverdagen". Universitetet i Oslo, 2003.

Ann-Mari Volden, sosiolog og
partisekretær i RV

Sugen på ei bok?

Are Bøhm (red.):

Revolusjonær praksis

Rød Ungdom stilte seg spørsmålet "Hva er revolusjonær praksis?". For å finne svaret på det satte de i gang *Operasjon Praksis* - en storstilt operasjon for å samle inn erfaringer fra og historier om bevegelsens praksis.

Fra vaskeseddelen: "Det er unødvendig at hver ny generasjon revolusjonære skal finne opp hjulet på nytt. I organisasjonshåndboka *Revolusjonær praksis* har vi samla erfaringer og historier om revolusjonær kamp i Norge. Denne boka har over hundre forfattere og tusen millioner bidragsyttere. *Revolusjonær praksis* er et forsøk på å oppsummere den kollektive kunnskapen om revolusjonær organisering, sånn at vi kan løfte opprøret til nye høyder".

Rød Ungdom 2002 | kr 50,-

Erling Folkvord:

Rødt!

I mer enn 25 år har Erling Folkvord - RVs hittil eneste stortingsrepresentant - kjempet på barrikadene for venstresida i norsk politikk. Denne boka skrev han i forbindelse med RV/AKPs 25 årsjubileum i 1998.

Millennium 1998 | kr 100,-

Erling Folkvord (red.):

Livet bak murene

Da Erling Folkvord ble valgt inn på Stortinget i 1993, ble han samtidig Vest-Europas eneste parlamentariker med det klasseløse samfunn som mål. I denne boka oppsummerer han noe av det han gjorde,

oppnådde og iakttok i løpet av fire år på tinget.

Rød Valgallianse 1997 | kr 40,-

Slik bestiller du:

Send bestillingen per post til
Rød Valgallianse
Osterhausgate 27
0183 Oslo

eller skriv bestillingen i en epost til
rv@rv.no

Materiellet blir sendt nærmeste virkedag. Du betaler på vedlagt giro.

Lysetøl/Eilertsen:

Den nyliberale revolusjonen

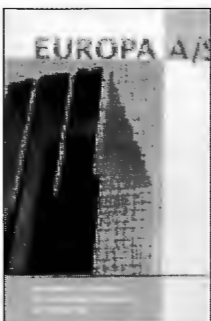

Denne boka gir fagforeningsfolk og alle som kjemper for velferdsstaten nødvendig analyse og kunnskap om de store omleggingene i norsk økonomi fra 1978 til i dag.

DeFacto 2001
kr 200,-

Balanyá/Doherty/Hoedeman m.fi:

Europa A/S

Corporate Europe Observatory er et institutt som retter søkelyset mot hva store private selskapers økonomiske og politiske makt fører til for demokrati, likhet, sosial rettferdighet og miljø. I denne boken har instituttets forskere tatt for seg lobbyvirksomhet innenfor EU/WTO.

CEO 2000 | kr 100,-

RV-hefter

Hva gjør vi med folketrygden? Om den nye pensjonsreformen.
RV 2002 | Arne Rolijordet
| kr 25,-

Antikrigshefte. Temahefte om terror, imperialism og RV med vår antikrigsplattform.
RV 2001 | kr 20,-

Hvem vokter vokterne? Om overvåking.
RV 2001 | Aslak Sira Myhre | kr 25,-

De jordløses bevegelse i Brasil
RV 2002 | Betty Maria Gomes
Furrevik | kr 25,-

Kraftkokeboka. Om salg av kommunale kratverk.
RV 2000 | Finn Olav Rolijordet (red)
| kr 40,-

KvinneOpprør
8. marsnummeret av Opprør.
RV 2002 | gratis

Samfunnet i dag. RVs studiesirkel
RV 1999 | Randi Holmelid og Finn Olav Rolijordet | kr 100,-

Med folk mot makta. 20 år med RV i kommunestyre og fylkesting.
RV 1995 | Aksel Nærstad (red.) | kr 40,-

Verveblokk (stifteht 10x i hver blokk)
Gratis

Hva mener RV?

Vil du vite mer om Rød Valgallianse får du heftet **Dette er RV** gratis. **Arbeidsprogrammet** og **Prinsippprogrammet** koster kr 20,- per stk (altså trykkekostnaden. Du finner dem gratis på rv.no). RV-button får du for kr 5,-

Studentar kan no melde flytting, men ynskjer du å røyste ved valet til hausten må flytting meldast til Folkeregisteret innan 31.mai. Røyst der du bur!

Og ikkje gløym: røyst Raud Valallianse